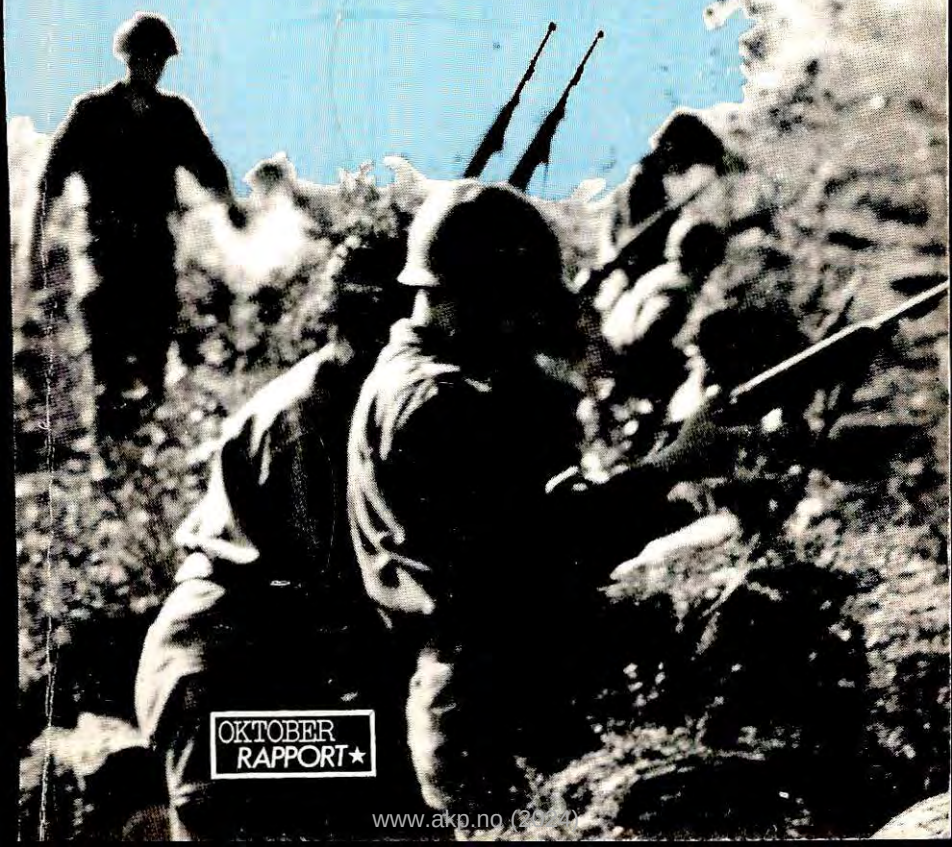

PER GUNNAR
GABRIELSEN

-Et sterkt, uavhengig forsvar!

OKTOBER
RAPPORT★

-Et sterkt,
uavhengig
forsvar!

Andre bøker om
militærspørsmål og forsvarspolitik:

Slik er Sovjets hær, 1978

AKP(m-l)s militærpolitiske program, 1979, 2. opplag 1980

Krig i vår tid, av Pål Steigan, Per Gunnar Gabrielsen, Per
Lund og Egil Fossum, 1980

**PER GUNNAR
GABRIELSEN**

**-Et sterkt,
uavhengig
forsvar!**

Forlaget Oktober A/S
Oslo 1981

© Forlaget Oktober A/S, 1981

Trykt hos A/S Duplotrykk, Oslo 1981
ISBN 82-7094-281-2

Omslag: Tore Hartvik Kristensen
© Omslagsfoto: NTB

Innhold

Forord	9
KAPITTEL 1	
Norsk forsvarsevne i krise	11
KAPITTEL 2	
Krigsfaren øker	14
Det militære styrkeforholdet	15
KAPITTEL 3	
Norges posisjon	18
Hvilke behov kan Norge dekke?	18
Styrkeforholdet på Nordflanken	19
Flybaser og flåtebaser	22
USAs mål i Norge	23
Et ledd i USAs nye atomstrategi?	26
KAPITTEL 4	
Forsvaret i dag	29
Hæren	29
Sjøforsvaret	30
Luftforsvaret	31
Leningrad forsvarsdistrikt	31
Sovjetiske forsterkningsmuligheter	33
Norske mobiliseringsstyrker	33
Felthæren	34
Mobiliseringssystemet sårbart	35
Forsvarsordninga	37
KAPITTEL 5	
Forsvarets operasjonsplaner	40
Hvorfor holder ikke forutsetningene?	41
Utenlandske unnsetninger	43

KAPITTEL 6

Forhåndslagring i Norge	46
AKP(m-l) mot forhåndslagring	46
Et lite, taktisk spørsmål?	47
Er lagringa ledd i USAs nye atomstrategi?	48
Hvorfor forhåndslagring i Norge?	49
Hva med NATO?	52

KAPITTEL 7

Nedrustningsalternativet	54
SVs militærpolitikk	54
NKP	57

KAPITTEL 8

Forsvaret i morgen.	58
Langtidsplanen for Forsvaret	58
Forsvarslinja er tvunget sørover	61
Fredsbevegelsen i Norge	61

KAPITTEL 9

Noen viktige krav vi må reise	65
--	----

KAPITTEL 10

Kjernefysiske våpen — en mulighet?	68
Kan en kjernefysisk krig vinnes?	68
«Sovjet truer USAs utskyttingsramper»	71
Kan USA vinne?	72
Kjernefysisk krig i Europa	74
Sovjet størst kjernefysisk slagkraft.	75
Hva tjener supermaktene på å bruke kjerne- fysiske våpen	76
Atom-pasifismen	77
Vil supermaktene bruke kjernefysiske våpen? ...	77
Sovjet godt forberedt	80
«Aske og ruiner tilbake»	80
Kampen mot kjernefysiske våpen	81
Atomfri sone i Norden	82
Sivlforsvaret	83
Ordninga av de militære styrkene	84

KAPITTEL 11

Derfor må forsvaret styrkes — i dag	85
En borgerlig hær	86
Hvorfor reise krav til denne borgerlige hæren nå?	87
Folkekrig, gerilja — nytteløs motstand?	88
Tillegg	
Fra «Utkast til Arbeidsprogram for AKP(m-l)»	90
Økt beredskap mot krig — kamp for fred.	90
A. Et sterkt, nasjonalt forsvar uavhengig av supermaktene	91
B. Styrk Sivilforsvaret	92
C. Kampen for fred	93
Noter	95

Forord

Til leserne.

Denne boka er ikke «AKP(m-l)s linje» i detaljutforming. Partiets prinsipielle linje finner du i militærprogrammet vårt som er utgitt som hefte av Oktober forlag. Forfatteren av denne boka tar opp en lang rekke detaljer som partiet dels ikke har tatt stilling til, — og detaljer partiet ikke ser noen grunn til å «programfeste».

Men i hovedtrekkene bygger boka på partiets linje i forsvars- og sikkerhetspolitiske spørsmål.

Den politiske kampen om forsvarspolitikken er viktig. Og det er spesielt viktig at *arbeidsfolk* kaster seg inn i diskusjonen om hva slags forsvarspolitikken Norge skal føre. Det er til sjuende og sist dem som avgjør landets skjebne. Det er viktig å spre denne boka på arbeidsplassene, ta opp og diskutere innholdet med flest mulig.

Samtidig oppfordrer vi leserne til å kritisere såvel bokasom utkastet til arbeidsprogram. En debatt om standpunktene er det som kan korrigere feil og utdype den politiske linja.

Oslo, desember 1980

Arbeidsutvalget i

Sentralkomiteen,

AKP(m-l)

Kapittel 1:

Norsk forsvarsevne i krise

9. april 1940 avslørte det tyske angrepet at Norges forsvarsevne lenge hadde vært i ei krise. Det tyske overraskende angrepet ble en katastrofe for Norge. Den kunne vært unngått om Norge hadde hatt et effektivt invasjonforsvar. Denne erfaringa illustrerer et sentralt poeng: — et sterkt norsk forsvar som kan stå imot et angrep fra en imperialistisk stormakt er en faktor som utsetter, hindrer krig. Mens et nedrusta forsvar tjener som en invitasjon til okkupasjon.

Under og etter krigen ble Norge knyttet til Vesten og NATO. Norges frigjøring i 1945 var, med et par unntak, *ikke* et resultat av vår egen kamp. Ideen om at Norges uavhengighet skal sikres av andre lands innsats, og først og fremst supermakta USA, er en ektefødt doktrine av en offisiell, norsk unnfalleshetslinje som har røtter tilbake til den 2. verdenskrigen. Forsvaret av Norge i dag er i samsvar med dette gjort avhengig av USA. Forsvaret av Norge bygger på at det er nær identitet mellom supermakta USAs interesser og Norges interesser. Mange tviler på denne identiteten. Den reelle sovjetiske oppbygginga av militær slagkraft på Nordflanken reiser tvil ved om det i det hele tatt er mulig for USA å unnsette Norge. Derfor kommer vår forsvarsevne i ei krise. Det er et skarpt uttrykk for denne krisa når 69% i en gallupp ikke tror USA kommer Norge til unnsetning. Og dette er ei krise som effektivt undergraver *forsvarsviljen* i Norge. Folk må ha tillit til en forsvarspolitisk linje om den skal bli iverksatt med nødvendig kraft.

Det siste året har norsk forsvarspolitik blitt et sentralt politisk tema. Sovjets invasjon i Afghanistan, utplassering av nye kjernefysiske våpen i Europa, forhåndslevering av amerikansk utstyr i Norge har vært springbrett for denne diskusjonen. Men først og fremst er det den økte faren for verdenskrig som er grunnlaget.

Hvilke alternativer finnes til den offisielle forsvarspolitikken? I hovedsak er det reist to krav som utelukker hverandre innbyrdes. Det ene kravet er oppbygging av et nasjonalt, sterkt forsvar uavhengig av USA. Det andre er en nedrustning av det norske forsvaret.

Et nedrusta Norge er ingen løsning på den krisa Norges forsvarsevne er oppe i og som vil forsterke seg etter hvert som den sovjetiske opprustinga øker truselen mot Norge. Tvert imot. Framfor å løse denne krisa, og kanskje utsette et angrep på Norge, tjener nedrusting av Norge til å øke krigsfaren og muligheten for at Norge blir okkupert uten motstand.

Denne boka argumenterer for et sterkt, nasjonalt forsvar. Dette er i samsvar med AKP(m-l)s forsvarspolitiske linje som ble vedtatt på en konferanse våren 1979 etter forutgående diskusjoner i partiet. Sammen med «Militærpolitisk program» og Oktoberbøkene «Slik er Sovjets hær» og «Krig i vår tid» gir boka mange argumenter i den aktuelle diskusjonen om norsk forsvarspolitik. AKP(m-l) støtter og deltar i blant annet den nystifta Informasjonskomiteen for en ny forsvarspolitik. Dette heftet bør brukes i diskusjonene både i og utafor det arbeidet komiteen driver.

Den sovjetiske opprustinga i nordområdene vil fortsette og krigsfaren vil øke i tida framover. Derfor er ikke de diskusjonene som nå føres om norsk forsvarspolitik et forbigående fenomen, men starten på en større diskusjon som vil resultere i et press mot regjeringa for tiltak som vil styrke det norske invasjonssvaret. For å gi den offisielle forsvarspolitikken et skinn av troverdighet vil det

bli reist krav om *sterkere* tilknytning til USA i tida framover, kanskje også mer eller mindre permanente utenlandske styrker i Norge. Flere og flere vil reagere mot en slik utvikling. Det er et akutt behov for å stille opp et *alternativ* til en slik utvikling som er gjennomarbeida og realistisk.

Kapittel 2: Krigsfaren øker

Et grunnleggende trekk i den internasjonale utviklinga, er at rivaliseringa mellom Sovjet og USA skjerper seg. Det gjelder bl.a. Indokina, Afrika, Vest-Asia, områdene rundt oljekildene i Midt-Østen.

Bakgrunnen for denne rivaliseringa er at USA, i kraft av en tidligere suveren posisjon, i dag har politisk og økonomisk innflytelse i opp mot tre fjerdedeler av verden, — dvs. USA-imperialismen undertrykker og utbytter folk og nasjoner i mesteparten av verden. Over lengre tid har den andre supermakta, Sovjet, økt sin økonomiske, militære og politiske styrke.

I denne perioden har Sovjets bruttonasjonalprodukt økt til 60% av USAs, mot 40% i 1960. Dette viser en betydelig økonomisk frammarsj. Over samme perioden har Sovjet utlignet USAs forsprang i strategisk kjernefysisk kampevne, og utvikla et overtak i evnen til konvensjonell krigføring, spesielt i Europa. Dette illustrerer en forskyvning i styrkeforholdet mellom supermaktene.

I dette tidsrommet, fra 1960 til i dag, har imidlertid Sovjets innflytelsessfære vært omtrent som før, rundt 25% av verdens-produksjonen. Først og fremst har Øst-Europa vært sovjetiske kolonier.¹⁾

Det finnes ingen mulighet for Sovjet til å overta USAs hegemoni i verden med fredelige midler. Frankrike og Storbritannia var sjølsagt ikke villige til å gi fra seg hegemoniet til den framvoksende imperialistmakta Tyskland før 1. og 2. verdenskrig. Og løsninga på den akutte konflikten var en *imperialistisk omfordelingskrig*.

Det militære styrkeforholdet

Det strategiske *militære* styrkeforholdet har i 70-åra gått i Sovjets favør i rivaliseringa med USA. Dette styrkeforholdet må vurderes ut fra at det gjelder en krig i Europa, ikke en krig om Canada. De store overføringsproblemerne til Europa er en viktig negativ faktor for USA.

Når vi påstår at styrkeforholdet er endra i Sovjets favør, er det ut fra følgende forhold:²⁾

— Ingen av supermaktene er i stand til å *vinne* en kjernefysisk krig med langdistanseraketter. Terrorbalansen er reell, se kapittel 9.

— Sovjets kjernefysiske mellomdistanseraketter og mellomdistansebombefly er utplassert i større antall og har større slagkraft enn USAs. Det gjelder f.eks. SS-20, og bombeflyene TU-26, Backfire og SU-19, Fencer.

— Sovjets taktiske kjernefysiske kapasitet er større enn USA og NATO-kapasiteten. Årsaken er først og fremst *organiseringa* av hærstyrkene. I *hver* sovjetisk divisjon inngår det avdelinger som opererer taktiske kjernefysiske våpen. NATO har til sammen 12 tilsvarende bataljoner, 8 Pershingbataljoner og 4 Lancebataljoner. Av disse er et mindre antall stasjonert i Europa. I tillegg viser de sovjetiske militærdoktrinene hvordan taktiske kjernefysiske våpen inngår som en integrert del av operasjonsplanene, som en forsterkning av artilleriets slagkraft.

— Den sovjetiske armeen i Sentral-Europa er større enn motpartens. Warszawapakten kan stille 70 stående divisjoner og rundt 200 mobiliseringsdivisjoner, mens NATO har 27 stående og 70 mobiliseringsdivisjoner. Warszawapaktens artilleristyrke ligger rundt 4 ganger så høyt som NATOs, graden av mekanisering og pansring av armeen slår kvalitativt ut i Sovjets favør. En sovjetisk divisjon er modernisert med T-64 og T-72 stridsvogner. Antallet stridsvogner i divisjonene er økt til 266 og Sovjet har et pansret personellkjøretøy med en lettere kanon

som NATO ikke har maken til. Utdanninga av Sovjets hær ligger ikke tilbake for USA, tvert imot.

— Den sovjetiske armeen har bygd ut en blitzkrigsevne som savner sidestykke i NATO.

— De sovjetiske flåtestyrkene er bygd ut i et omfang som nå gjør dem i stand til å hindre NATO-kontroll i Norskehavet, sannsynligvis sikre sovjetisk kontroll i dette havet.

— Det sovjetiske flyvåpenet er bygd ut til å ha om lag det samme antall enheter som motstanderen, dvs. rundt 10 000 fly. Med hensyn til bombefly og transportkapasitet har Sovjet et overtak. USA og Sovjet er nær jevnbyrdige når det gjelder kampfly. USAs fortrinn ligger i teknologisk mer utvikla fly, mens problemet er kvalifiserte piloter og reserveutstyr.

Bakgrunnen for denne utviklinga ligger i at Sovjet systematisk har prioritert militærapparatet sitt høyere enn USA. De siste ti åra har Sovjet brukt ca. 240 milliarder dollar mer til militærapparatet enn USA.

Sovjet bruker om lag 12—15% av sitt bruttonasjonalprodukt til militærapparatet.³⁾ Andelen har vært konstant økende de siste 15 åra. Mens USA i 70-åra av forskjellige grunner reduserte veksten i sine forsvarsbudsjetter, har Sovjet hatt en årlig reell vekst på rundt 5%. Til sammen gir dette et bilde av en opprusning i Sovjet som er raskere enn USA sin opprustning.

Det militære styrkeforholdet forteller ikke alt. Det må ses på bakgrunn av den omfordelingskrigen som er eneste metoden for å skape en tilnærma balanse mellom Sovjets innflytelsessfærer og deres økonomiske og politiske styrke. Den kraftige satsinga på militærapparatet i Sovjet kan ikke forklares ut fra forsvarsmessige defensive behov. Den kan bare forklares ut fra behovet for å bygge en militær slagkraft som gjør det mulig å vinne en omfordelingskrig. Det er ingen innvending mot et slikt syn at Sovjet har store innenrikspolitiske økonomiske problemer. Tvert imot forteller satsinga på militærappa-

ratet, i en situasjon der det er kapitalbehov på mange andre sektorer som ikke kan dekkes, at Sovjet er en militarisert supermakt som satser på «kanoner for smør», i tråd med Hitlers militarisering av den tyske økonomien før 2. verdenskrig.

Kapittel 3:

Norges posisjon

Hvilken interesse har supermaktene av Norge? Det er nødvendig å vurdere dette fordi ulike konklusjoner gir helt forskjellige oppgaver for et norsk forsvar og den politiske bevegelsen. For eksempel: Er det riktig at Sovjets behov i Norge begrenser seg til å sikre fri ferdsel til og fra Kolabasen? Dersom det var det, kan Norge holde en «nøytral» posisjon ved å melde seg ut av NATO og garantere denne fordelene. Er forhåndslagrene i Norge et ledd i en amerikansk *offensiv* for å kunne angripe Sovjet? Da er det i tilfelle nødvendig å rette *hovedskytset* mot USA og ofre mindre oppmerksomhet på det «defensive» Sovjet. Begge konklusjonene er feil. Norges posisjon er *først og fremst* viktig fordi Sovjet trenger fly- og flåtebaser i Norge. Vi skal argumentere for dette.

Hvilke behov kan Norge dekke?

Svært grovt kan Norge dekke følgende behov for supermaktene:

- a) en USA-base for å sperre Sovjets Kolaflåte og Nordsjøflåte inne,
- b) en Sovjet-base i kampen om Norskehavet, Skagerak og Atlanterhavet,
- c) en base for Sovjet i kampen om Sentral-Europa, flybaser i et eventuelt angrep på England, Danmark og Nord-Tyskland som gjør det mulig for Sovjet å unngå å krysse hele den europeiske slagmarka,

d) norsk industri, norske råvarer og energi kan utnyttes av supermaktene.

Omfanget av det siste er for lite til at dette er annet enn et annenrangs mål for supermaktene. Det er en fordel å få kloa i disse ressursene, men ingen ulykke om det ikke går.

Norsk territorium er av liten betydning isolert sett og ligger dårlig til som oppmarsjområde for *konvensjonelle hærstyrker* enten det gjelder et angrep mot Sovjet eller mot Sentral-Europa.

Norge er først og fremst viktig i forhold til kampen om Nord-Atlanteren som også er kampen om forsyningslinjene fra USA til Europa. Dersom Sovjet klarer å avskjære disse forsyningslinjene i en storkrig, og avskjærer oljeforsyninga til Vest-Europa fra Midt-Østen, tar de i virkeligheten strupetak på de vest-europeiske landenes muligheter til å stå i mot en sovjetisk okkupasjon av hele Sentral-Europa. Med andre ord, — verken forhåndslagring i Norge eller styrking av et norsk invasjonforsvar trekker Norge *inn* i en konfliktsituasjon. *Norge er i en posisjon som garanterer en supermaktsinvasjon i forbindelse med en storkrig.*

Styrkeforholdet på Nordflanken

Det lar seg ikke gjøre å analyserer Norges posisjon uten å ta utgangspunkt i styrkeforholdet mellom supermaktene på denne Nordflanken vi er en sentral brikke i.

I 50- og 60-åra kunne USA ut fra en styrkeoverlegenhet regne med små problemer med å overføre rundt 1,5 millioner mann og 6 millioner tonn utstyr til Europa i forbindelse med en krig. USA og de allierte kontrollerte Atlanterhavet med marine og flyvåpen. I denne sammenhengen var det også mulig å garantere troppeoverføringer til Norge med skip.

Dette styrkeforholdet har endra seg kvalitativt i 70-åra når uttellingene av Sovjets satsing på marinen og flyvåpenet ga seg konkrete resultater. Totalt sett har Sovjets marine dobbelt så mange fartøyer som NATO, inkludert USA. I tonnasje utgjør de likevel bare 50% av NATO. To forhold spiller inn på situasjonene i Norskehavet.

Et stort *antall* enheter gir mange varierte operasjonsmuligheter. Denne faktoren blir forsterka av at Sovjet har utstyrt sine skip med moderne rakettskyts og økt slagkrafta på hvert enkelt skip vesentlig. I sammenheng med spesielt det moderniserte maritime flyvåpenet er dette rakettskytset vurdert som en svært viktig trusel mot NATOs marine, ikke minst fordi denne marinen må operere i konsentrerte enheter, f.eks. bygd opp omkring et hangarskip. Sovjet har øket sin slagkraft gjennom bestykning av overflatefartøyer med blant annet krysser-raketter som gir motstanderen svært kort tid til å reagere. Slike raketter finnes på det sovjetiske Backfire-flyet, og den taktiske ubåtflåten er utstyrt med anti-skip-raketter med stor slagkraft.

Når den amerikanske forsvarsministeren i januar i en rapport til Kongressen nøyer seg med å forsikre om at sovjetiske overflatefartøyer kan holdes nord for en linje mellom Grønland, Island og Skottland, er det disse rakett-truslene som blir brukt som argument for at USA ikke kan ha noen garantert kontroll i Norskehavet.⁴⁾ Sovjet har 1 hangarskip, 130 større overflateskip (kryssere, fregatter), 208 angrepsubåter og mer enn 50 Backfire-fly stasjonert på Kola og i Østersjøen. NATOs «Striking Fleet Atlantic» og «Stanavforlant» består av tilsammen 4—6 hangarskip og 71 større overflatefartøyer. For de 6 større overflatefartøyene fra «Stanavforlant»s del er disse øremerka til forsvar av forsyningene over Atlanteren til Europa og blir neppe dirigert inn i Norskehavet.

Det andre forholdet som spiller inn er at USA og NATOs *primære* målsetting er å sikre overføringa over At-

lanterhavet.⁵⁾ Dette er en sjømilitær operasjon som krever store innsatser av marinefartøyer. En forutsetning for at ikke tapene skal bli for store, er blant annet at konvoiene kan garantere en renne fri for fiendtlige ubåter som er dobbelt så brei som rekkevidden til overflate-til-overflateraketene i de sovjetiske kampubåtene. USA må *forsvare* en konvoi, mens motstanderen kan velge tid og sted og dermed gjøre stor skade med et *mindre* antall fartøyer. Sovjet på sin side har konsentrert rundt 70% av sin flåtestyrke på Kola og i Østersjøen og står i en tilsvarende angrepsposisjon overfor skip som skal frakte unnsetninger til Norge gjennom Norskehavet.

Det er nødvendigvis mange usikre faktorer som gjør det vanskelig å trekke definitive og detaljerte konklusjoner. Men noen grove konklusjoner er det fullt mulig å trekke. Den viktigste er at Norskehavet optimalt blir et kampområde der det vil ta flere måneder å nedkjempe de sovjetiske marineenhetene og sikre overføringer til Norge. Det er langt mer sannsynlig at Norskehavet blir et kampområde der Sovjet vinner et overtak. Det samsvarer for øvrig med de sovjetiske marineøvelsene Okean 1 og Okean 2 i 1970 og 1975. Under den siste øvelsen gikk operasjonene ut på å etablere en framskutt linje mot Nord-Atlanteren ved Grønland-Island-Skottland etter kamper i Norskehavet. Den siste muligheten er sjøslagt at NATO i frykt for å lide store maritime tap som i neste omgang setter overføringene over Atlanteren på spill, vil satse lite på å holde Sovjet tilbake for denne linja. Det ligger en antydning om dette i Harold Browns vurderinger i januar 1979.

I Leningrad-distriktet har Sovjet stasjonert rundt 650 kampfly. Av disse inngår rundt 200 i de frontale luftarmeene, resten fordeler seg på marinens flyvåpen og luftforsvarsjagerfly med stasjonære oppgaver. Men også de siste kan brukes i taktiske operasjoner fra baser i Sovjet i angrep på deler av Norge. Av hærstyrker er det satt

opp 8 divisjoner, en luftlandedivisjon og 2000 marineje-
gere i de stående styrkene, se kapittel 4.

Til sammen gir dette en ubestridelig styrkeoverlegen-
het for Sovjet på Nordflanken på flere viktige områder.
*Det er imidlertid en svakhet i en sovjetisk offensiv inn i
Norskehavet, og dermed i en sovjetisk offensiv mot
USAs overføringer over Atlanterhavet.* Denne skal vi ta
opp mer i detalj, den er sentral for å forstå Norges spe-
sielle situasjon.

Flybaser og flåtebaser — primærmål i Norge

*I kampen om Norskehavet mangler Sovjet flybaser for
sine taktiske fly. De har en rekkevidde som gjør at de kan
operere mot deler av Nord-Norge og i Barentshavet fra
baser på Kola. Men for å dekke sovjetiske marinestyrker
og bombetokter i Norskehavet, er rekkevidden for kort.
Dette har vært et problem lenge. Sovjet bygger opp sin
hangarskipflåte med dette for øye, men de aktuelle pro-
sjektene dekker ikke behovet. Sovjet har utvikla og sta-
sjonert jagerbombere som SU-19, Fencer og TU-26,
Backfire og bygd ut flåten av Mig-27 som kan stasjoneres
på Kola i stort antall. Likevel er ikke problemet løst. Vi
kan gå ut fra som temmelig sikkert at Norge inngår som
det største og viktigste «hangarskipet» for Sovjet i Nor-
skehavet. Det gjør Norge til et førsterangs angrepsmål, et
mål som har høy prioritet.*

Norske havner er viktige for Sovjet som flåtebaser i
kampen om Norskehavet. Det er en vesentlig ulempe for
Sovjets sjømilitære operasjoner i Norskehavet og Nord-
Atlanteren om de må bruke Kola som base. Avstanden
fra flåtebasen til de aktuelle overføringsrutene over At-
lanterhavet kan halveres om Sovjet kan operere fra Nors-
kekysten. Til tross for at Sovjet har en stor handelsflåte
som vil kunne operere som forsyningsskip, er behovet

for permanente baser i Norge av stor betydning.

Ut fra dette er det mulig å trekke en del konklusjoner som er viktige i den pågående diskusjonen om norsk forsvaret. Norge er et angrepsmål for Sovjet, uansett NATO-tilknytning eller ikke, uansett amerikanske forhåndslagere. Norge har med andre ord en *langt større* betydning for Sovjet enn fri ferdsel nord for Finnmark tilsier.

Sør-Norge er ikke et sekundært mål for Sovjet, men flyplasser som Kjevik, Gardermoen, Sola og Flesland er ganske sikkert høyt prioriterte mål. Nytteverdien av dem for Sovjet er så stor at denne supermakta vil sette mye inn på å kontrollere dem. De er på et vis nøkkelen til herredømme over Norge, springbrettet til kontroll over Norskehavet. Og som oversikten over styrkeforholdet viser, har Sovjet kapasitet til å erobre disse måla. Dette kommer vi tilbake til i neste kapittel.

USAs mål i Norge

Hva USA kan drømme om å oppnå, og hva de har styrke til å oppnå er forskjellige ting. Bakgrunnen for USAs aktuelle målsettinger må være styrkeforholdet på Nordflanken. Det kan være grunn til å ta utgangspunkt i de argumentene som er ført fram for at USA vil bruke Norge som et ledd i en offensiv mot et defensivt Sovjet.

I en argumentsamling mot amerikanske forhåndslagere, utgitt på Pax forlag, er gjennomgangstemaet at lagring i Norge er et ledd i en omfattende, offensiv global strategi som USA iverksetter. Denne påstanden er feilaktig og forkludret kampen mot forhåndslagring fordi den er i motstrid til tilgjengelige fakta. Den snubler allerede i utgangspunktet når det gjelder vurderinga av det militære styrkeforholdet mellom supermaktene, blant annet i nordområdene.

I et forsøk på likevel å virke troverdig, gjør forfatterne

et nummer av alle de amerikanske styrkene USA kan *overføre* til Norge og bruke til angrep mot Sovjet. Heller ikke dette lykkes, fordi det bygger på feilaktige opplysninger.

Bakkestyrkene, U.S. Marines har som oppgave å sikre de 200 kamp- og bombeflyene USA kan overføre til Norge. I tillegg kommer marineenheter som følger U.S. Marines med store hangarskip som kjerne. Operasjonene kan styres med AWACS-kommandosystemet. Et ledd i operasjonene vil være å sperre Sovjets Kolabase fra Norskehavet med et minebelte mellom Finnmark og Svalbard som blir lagt ut av langdistansebombeflyet B-52. Dette er et grovriss av det situasjonsbildet bl.a. Anders Hellebust trekker opp i Pax-boka og i Vi Menn nr. 42/43 1980.

Folk flest vet lite om reint militære forhold. Det skyldes blant annet informasjonssvikt fra myndighetene. Desto farligere blir det når artikkelforfattere i Pax-boka ser ut til å *utnytte* denne mangelen på kunnskap ved å spre et slikt situasjonsbilde.

1. Bildet bygger på en forutsetning om at Sovjet ikke er angriperen og følgelig heller ikke kan utnytte *overraskelsesmomentet* til sin fordel.

2. Bildet bygger på en forutsetning om at et sovjetisk angrep på Norge vil komme etter en lang tid med *gradvis opptrapping* av konflikten. Det er for øvrig den samme forutsetninga hele den norske forsvarspolitikken bygger på og som er en fattig trøst for de som planlegger store utenlandske overføringer til Norge i en skjerpet situasjon.

Vi gjør imidlertid klokt i å gå ut fra at den militære ledelsen i Sovjet vil utnytte lynkrigens muligheter fullt ut. Dersom en studerer de sovjetiske divisjonene, spesielt det store elementet av pansrede kjøretøyer og tanks, sovjetiske taktiske direktiver, angrepsmønstre fra Afghanistan og Tsjekkoslovakia, oppbyggingen av luftlandedivisjo-

ner og flybårne styrker, økningen av transporthelikoptre i armeen, styrking av forsyningstjenesten osv., er det klart at den sovjetiske hæren er *bygd* på prinsippet om lynkrig i et førsteslag.

3. Bildet bygger på en forutsetning om amerikansk overlegenhet i marine — og flystyrker i nordområdet som ikke stemmer med det generelle bildet.

4. Det overser de mange spesielle problemene innsetting av de nevnte amerikanske styrker i Norge fører med seg. Vi skal gå gjennom noen av disse problemene.

— Den største truselen mot amerikanske hangarskip i Norskehavet og innunder norskekysten, er det sovjetiske bombeflyet Backfire som bl.a. er satt opp på Kola og på flybaser rundt Leningrad. TU-26 Backfire har en rekkevidde som gjør at det kan operere uten problemer i hele Norskehavet. Flyet har en hastighet på mer enn det dobbelte av lydens. Blant våpnene det kan laste, er en sovjetisk krysser-rakett som kan skytes ut i lang avstand fra målet og unngå ethvert forsvarssystem så nær som ett system som svært få marineenheter i NATO er utstyrt med. Den andre truselen er SU-19 Fencer. Det kan sammenliknes med det avanserte amerikanske FB-111-A. Den tredje truselen er de moderne SS-20-rakettene som kan utstyres med kjernefysiske eller konvensjonelle stridshoder og har innebygde siktemekanismer som gjør dem til en trusel mot en større marineenhet. Det vil være et mer enn tvilsomt prosjekt for en amerikansk forsvarsledelse å sette inn sårt trengte hangarskip i havområder med en slik trusel.

— Minelegging av streket mellom Svalbard og Finnmark skal gjennomføres med B-52-fly som har en hastighet langsommere enn lydens og med støtte fra AWACS-kommandosystemer som er installert i Boeing-fly som er like langsomtgående.

Disse operasjonene skal skje i et luftområde som kan nås av sovjetiske Mig-23 og Mig-27 fra Kola. Disse

kampflyene har operasjonsradius mellom 70 og 100 mil. Denne operasjonsradiusen kan sjølsagt utnyttes enda bedre dersom de også kan utnytte en sovjetisk base på Svalbard. I denne sammenhengen blir Sovjets militærbase på Kapp Heer viktig. Der har Sovjet bygd opp et anlegg som gjør det mulig å erobre flyplassen i Longyearbyen. I tillegg må mineleggingsflyene være forberedt på å møte sovjetiske bakke-til-luft-raketter skutt ut fra såvel marineenheter som fra Kolabasen.

Pax-artiklene har oversett mesteparten av disse sovjetiske kapasitetene. USAs og NATOs muligheter overdrives i en nesten oppsiktsvekkende grad.

For det første framstilles det engelske Vulcan-flyet fra 50-åra i et lys som ville fått til og med salgsagenten til å rødme. Å utpeke dette utrangerte bombeflyet som en trussel mot Kolabasen som er stappfull av forsvarssystemer i form av kampfly og bakke-til-luft-raketter, vitner om at forfatterne ikke har undersøkt fakta overhodet før artiklene ble trykt. Videre gis NATOs kampfly en rekkevidde som heller ikke salgsagentene kan gå god for. Forfatterne må ha glemt at flyene skal ha *våpenlast*, *gå i lav høyde*, gjennomføre unnvikelsesmanøvre som tærer på drivstofflagrene, — og ikke minst *returnere* til sine baser! Dette gjør dem ganske enkelt *uegnet* til å eskortere det avanserte FB-111-A «dypt inn over sovjetisk område». Det er i alt bygd 60 FB-111-A, som er stasjonert i USA. F-111-E som er stasjonert i England er et mye mindre avansert fly.

Et ledd i USAs nye atomstrategi?

President Carter la i et direktiv nr. 59 opp til en endring i USAs atomstrategi. Det blir behandlet i kapittel 8. Er forhåndslagrene et ledd i denne strategien?

Det dreier seg ikke om utplassering av euro-strategiske

raketter. Det «nye» for Norges del i og med forhåndslagring, er at under *helt spesielle forhold som nevnt ovenfor*, kan norske flyplasser bli brukt som base for flyangrep mot Sovjet. Jagerbombeflyet FB-111-A kan utstyres med kjernefysiske våpen. Men den nye atomstrategien fra USA er noe ganske annet enn utplassering av utstyr for å beskytte fly som har så tvilsomme operasjonsbetingelser som det her dreier seg om.

USAs nye atomstrategi er viktig. Den er ikke til fordel for folk i Europa, som vi kommer tilbake til i kapittel 9. Men det er en vulgarisering av en nødvendig kritikk av denne strategien når SV og andre kaller *alt* NATO foretar seg «ledd i USAs nye atomstrategi». Dette skader i virkeligheten såvel kampen mot økt USA-innflytelse i Norge som kampen mot denne nye atomstrategien.

Forhåndslagring i Norge er ikke en amerikansk offensiv mot Sovjet. Samtidig er det et ledd i en plan som vil undergrave den norske suvereniteten fordi det er det første skrittet til noe som kan bli en amerikansk base i Norge. Derfor er det viktig å hindre disse lagrene. De representerer en *opptrapping* av Norges tilknytning til USA.

Konklusjonen er at Norge for USA først og fremst er viktig for å *avskjære de sovjetiske* planene i Norge. Men som vi skal komme tilbake til, forutsetter dette en stor innsats av amerikanske styrker og fly. Det vil knytte seg en lang rekke betingelser til situasjonen før slike blir satt inn i Norge. Og tvilen øker i takt med den sovjetiske oppbygginga i Nordområdet.

Norge er et utsatt angrepsmål i en krig mellom supermaktene. Den geografiske plasseringa garanterer at vi blir angrepet. *Sovjet* utgjør med de styrkene som er tilgjengelig, den uten sammenlikning *største* truselen mot norsk suverenitet.

I forskjellige sammenhenger blir det brukt som et argument at Sovjet ikke utgjør noen reell trusel fordi landet mangler baser for sine kampfly for å kunne etablere

et luftherredømme over Norge og Norskehavet. Dette snur sakene på hodet. *Nettopp* på grunn av dette problemet, og nettopp fordi Norge kan bli en slik base, vil Sovjet satse mye på en okkupasjon av Norge. Dette er en viktig grunn til at Norge er et *førsterangs* angrepsmål for supermakta i øst.

Endelig er det klart at Sør-Norges flyplasser og havner er skreddersydde for offensive sovjetiske planer. Denne landsdelen er spesielt utsatt fordi manglene ved forsvaret av Sør-Norge nærmest inviterer til en okkupasjon fra øst.

Kapittel 4:

Forsvaret i dag

For å få et bilde av den norske forsvarsevnen, må vi gå gjennom noen hovedtrekk ved oppbygginga av forsvaret og de planene som eksisterer for hvordan det skal brukes i krig.

Grovt sett ligger tyngden i et førstelinje-forsvar og et mobiliserings-forsvar. Førstelinje-forsvaret består av marinen, flyvåpenet og hærens stående avdelinger. Oppgava er å holde fienden tilbake til mobiliseringsavdelingene er satt opp. Mobiliserings-oppsetningene i Marinen og Flyvåpenet er små. Det dreier seg om folk som skal styrke forsvarsledd som er oppsatt i fredstid. I hæren, kystartilleriet og luftvernet er imidlertid mobiliseringsstyrkene avgjørende. Mens Forsvaret i fredstid har ca. 35 000 befal og menige, kan tallet ved full mobilisering seksdobles. I tillegg til dette kommer Heimevernet som teller 80—90 000 befal og menige.

Hæren

Hærens stående avdelinger er satt opp i Nord-Norge. De er konsentrert i Bardufoss/Målselvdistriktet hvor det står ca. 5000 soldater i en brigade. De er delt i tre infanteribataljoner med støtteavdelinger, betegnet som Brigaden i Nord-Norge. Stort sett består brigaden av vernepliktige som har hatt rekruttskole og gjør resten av verneplikten, oftest 9 måneder, i denne stående avdelingen.

Avdelingen er satt opp med støtteenheter. I alt har hæ-

ren 78 Leopard og M-38 middelstunge stridsvogner, 70 NM-116 panservernvogner, M-113 pansrede personellkjøretøyer. Dette er fordelt i de stående styrkene og felthæren slik at tyngden blir liggende i Sør-Norge og skal brukes i felthæren. Hæren har 250 105/155 mm haubitser, 130 M-109 155 mm selvdrevne haubitser, 107 mm bombekastere, 75 mm Carl Gustav, 106 mm rekylfrie kanoner, TOW styrte panservernvåpen, Rh-202 20 mm luftvernkanoner.

Et anslag over de stridsvognene og selvdrevne haubitser som er stasjonert i Nord-Norge, viser at det er mellom 35 og 40 Leopard og M-109 i denne landsdelen (Sør-Hålogaland unntatt). Brigadene mangler i virkeligheten stridsvognelementet. De stridsvognene som finnes er bundet til landets flyplasser som en del av flyplassforsvaret.

Hærens stående avdelinger er utstyrt med panservernraketter TOW og Carl Gustav. Mobiliseringshæren er ennå ikke utstyrt med disse våpnene, men de er under innføring. Hæren har ikke luftvern som kan hamle opp med jagerbombefly med større hastigheter.

Utover Brig N. er det ca. 1000 mann i stående styrker i Porsanger med en viktig oppgave å forsvare Banak flyplass og innpå 500 mann i Garnisonen i Sør-Varanger som blant annet har patruljetjeneste langs den norsk-sovjetiske grensa.

For øvrig består de stående avdelinger av skoleavdelinger, en stridsvogneskadron, ett batteri av M-109 og Garder, ca. 800 mann, som er stasjonert i Oslo.

Sjøforsvaret

Denne våpengreina inkluderer Kystartilleriet og består av til sammen 9000 befal og menige, av dem ca. 6000 vernepliktige soldater i førstegangstjeneste.

Sjøforsvaret har 15 ubåter av typen Kobben, 5 fregatter i Osloklassen utstyrt med Penguin overflate til overflateraketter, Sea Sparrow bakke-til-lufraketter og Terren antiubåtraketter, 3 korvetter, 33 hurtiggående kampfartøyer med Penguin-raketter, 13 hurtiggående kampfartøyer med torpedoer. I tillegg kommer 2 mineleggere, ett depotskip, 7 landgangsfartøyer, 6 patruljefartøyer.

Kystartilleriet har 36 kystartilleri-batterier med konsentrasjon i Nord-Norge. Om lag halvparten er til enhver tid bemannet. Marinebasene er i Horten, Bergen, Harstad og Tromsø.

Luftforsvaret

Luftforsvarets 119 kampfly er fordelt i 3 skvadroner med jagerbombeflyet F-5A (Freedomfighter), og en skvadron av jagerbombeflyet CF-104G/D (Starfighter), allværsavskjæringsflyet F 104G, rekognoseringsflyet RF-5A og rekogniseringsflyet P-3B. I tillegg kommer blant annet transportskvadroner med til sammen 14 fly fordelt på C-130H, DHC-6 og C-20 Falcon som også er utstyrt for elektronisk krigføring.

De 119 kampflyene er under utskifting med 72 F-16 jagerfly. Flyvåpnet har også planer om å innføre Roland II luftforsvarssystem for flyplasser og Bofors RBS-70 bakke-til-lufraketter. I dag er forsvaret av flyplasser basert på 4 lette luftvern bataljoner med L-70 40 mm luftvernkanoner.

Leningrad forsvarsdistrikt

For å vurdere forsvarevnen, er det nødvendig å gå kort gjennom hvilke ressurser en sovjetisk angriper kan sette inn. Det kan være greit å ha dette i tankene når vi deretter tar opp mobiliseringspotensialet i Norge og unnset-

ningene som kan kommer utenfra.

I Leningrad forsvarsdistrikt har Sovjet stasjonert 8 motoriserte infanteridivisjoner, hver med ca. 14 000 mann og 266 stridsvogner (T-62). Ved Leningrad er det stasjonert en luftlandevidivisjon. To av infanteridivisjonene er stasjonert ved Kolabasen, resten i sørlige delen av forsvarsdistriktet. På Kola har Sovjet stasjonert 2000 marinejegere i et regiment som er utstyrt med 20 lette amfibiestridsvogner og 10 middeltunge stridsvogner. Av støtteenheter på armé-nivå er det blant annet stasjonert en artilleribrigade (122 og 152 mm skyts), en rakettbrigade (SS-1 og Scud), et luftvernregiment (SA-4, Ganef).

Nordflåtens flyvåpen er stasjonert på Kola og har 340 fly med blant annet 80 helikoptre, 50 transportfly, maritime angrepsfly og rekogniseringsfly. Luftforsvarsdistriktet i Leningrad har 340 kampfly hvorav ca. 100 allværsjagere opererer fra Kola. Den 13. taktiske flyarmeen i Leningrad militærdistrikt omfatter i alt 320 fly. 120 av dem er bakke-angrepsfly, mens det blant de øvrige er et størreantall helikoptre. Det vesentlige av den 13. taktiske flyarmeen er stasjonert i sørlige delen av distriktet. Unntatt er rekogniseringsfly og transportfly som er stasjonert på Kola. De 15—20 flyplassene på Kola har til sammen en kapasitet som er rundt tre ganger så stor som flyplasskapasiteten i Nord-Norge.

Sør for Murmansk har Sovjet to baser for mellomdistanseraketter med ti utskyttingsramper. Det er usikkert hvor mange av de tidligere SS-5-rakettene som er skiftet ut med den mobile SS-20-raketten. Det er også usikkert hvor mange av Sovjets SS-22-raketter, som inngår i armeens taktiske enheter som er utplassert i divisjonene på Kola og i forsvarsdistriktet som helhet.

Sovjetiske forsterkningsmuligheter

Ut fra de transportmidlene og kommunikasjonsnettene vestlige etterretningskilder har oversikt over, er det gjort noen beregninger. Fra sentrale deler av Warszawapakten er det mulig å overføre til Østersjøen og Kola:

- Inntil tre luftlandedivisjoner i løpet av tre døgn,
- 12—14 divisjoner på under 10 døgn, av disse 3—4 divisjoner mot norske nord-områder.

Vei- og jernbanenettet mellom Leningrad og Kola kan overføre en divisjon i døgnet.

Flyplasskapasiteten på Kola er tilstrekkelig til å overføre tropper, overføre jagerfly og operere jagerfly samtidig. Den er om lag 3 ganger så stor som den tilsvarende kapasiteten i Nord-Norge.

Disse overføringene fra bakre områder avgjør hva Sovjet kan sette inn av forsterkninger til de første enhetene, som er avhengig av å utnytte overraskelsesmomentet. Dersom Sovjet kjørte slike forsterkninger fram til grensene i fredstid, ville det trolig bli oppdaget av NATO. Forsterkningene må vurderes i forhold til den norske mobiliseringa og evnen utenlandske unnsetningstropper har for å bli satt inn i Norge.

Norske mobiliseringsstyrker

Hovedmønstret for mobilisering i Norge er at *Heimevernet* skal forsvare depoter og oppsetningssteder for felthæren. *Felthæren* består av 11 kombinerte regimenter som skal settes opp i ulike landsdeler og være mobile styrker som settes inn der de trengs mest. *Lokalvernet* settes opp for å forsvare avgrensa, lokale områder.

Heimevernet har en svært vanskelig oppgave. Det skal løse militære oppgaver i nærheten av bosted/arbeidssted. Mannskapene har sitt personlige utstyr hjemme, inkludert håndvåpen. Det gjør Heimevernet i stand til å

mobilisere raskt, tida for mobilisering vil trolig variere innafor et tidsrom av 1/2—1 døgn. Sjøl om det kan være mangler i oppsetninga fra starten, vil HV være en faktor enhver okkupant må ta hensyn til.

Kampevnen til HV er avhengig av øvelse og utstyr. HV-soldater har i regelen rekruttskole og førstegangstjeneste bak seg når de blir overført fra felthæren til HV. I HV får de for tida 5 dagers øvelse i året. Disse øvelsene legges på ulike årstider for å gi øvelse i kamp under ulike værforhold. Sjøl om det personlige utstyret har mangler, vil en del bli oppveiet av sivile tilskudd. Svakheten ved HVs utstyr er først og fremst avdelingsutstyret. Lagene, distriktene og områdene HV er delt inn i, mangler først og fremst luftvern og panservern.

HVs oppgaver begrenser seg i første omgang til å forsvare på forhånd utpekte mål. På grunn av kort mobiliseringstid vil store deler av HV kunne komme i stillingene. HV kan i begrensa grad trekke sammen ulike enheter og forsterke forsvaret av slike stillinger. I et forsvar av f.eks. Oslo, vil flere tusen HV-soldater fordele seg i byen og i områdene rundt byen. Men om okkupanten slo en panserkile inn fra Gardermoen-området og konsentrerte sine styrker i et gjennombrudd her, var ikke HV organisert slik at storparten av HV-soldatene kunne legges i forsvarsstillinger på dette ene avsnittet. En slik oppgave er det felthæren som må løse.

Felthæren

I de 11 kombinerte regimentene vil oppsetningstida være forskjellig. Det er lagt mest vekt på at de kombinerte regimentene, brigadene, som skal forsvare Nord-Norge, har kortest mobiliseringstid. I Nord-Norge kan det settes opp to brigader i tillegg til den stående brigaden, og overføres ytterligere to brigader fra Sør-Norge innen 2—7 da-

ger etter mobiliseringsordre er gitt. Utover dette kan det mobiliseres to bataljoner i Finnmark.

Mobiliseringssystemet er sårbart

Det er flere grunner til at mobiliseringssystemet er sårbart. Hensikten med felthæren er å sette opp enheter som skal være mobile og ha tilstrekkelig tyngde for å settes inn mot konsentrerte fiendtlige enheter. Da er forutsetninga at mobiliseringsordninga er sydd til en slik lest, blant annet at soldatene møter der det kombinerte regimentet som helhet skal settes opp. I dag er det mer enn et førtitalls oppsetningssteder, som i neste omgang skal overføre soldatene til de stedene der de stridende avdelingene skal settes sammen. Denne omveien er sjølsagt ekstra tidkrevende. Først skal soldaten møte ett sted. Dette er et frammøtested for eksempel for infanterister eller sambandsfolk. Hver for seg kan de gjøre lite i strid. Etter at flesteparten har møtt opp her, skal soldatene, som fremdeles ikke er klar for innsats, overføres til nye, sentrale oppmøteplasser hvor det blir satt sammen stridende avdelinger.

Mobiliseringssystemet er sårbart fordi lagrene og depotene i sin tur er konsentrert i et lite antall store lagre. Det gjør dem utsatt for sabotasje og bombing og stiller i verste fall hele regimentet uten nødvendig avdelingsutstyr, — ja i verste fall også uten personlige håndvåpen.

Mens Heimevern-soldatene har personlige effekter hjemme, skal felthæren utstyres i løpet av den kritiske mobiliseringsfasen. Sett bort fra problemet som er nevnt ovenfor, er dette en unødvendig *tidkrevende* operasjon. Alle som har vært gjennom utleveringa av personlige effekter ved førstegangstjenesten og repetisjonsøvelser kan underskrive på at det utstyret du får utlevert ikke alltid er «skreddersydd». Dette er sjølsagt ikke et motespørsmål, men det har betydning for stridsevnen om feltuniformen

henger som en sekk rundt deg, om lua såvidt balanserer osv.

Avdelingene som blir satt opp i Finnmark skal kunne være på beina i løpet av 48 timer. De to andre brigadene som settes opp i Nord-Norge har oppsetningssteder i Nord- og Sør-Hålogaland. Den ene brigaden fra Sør-Norge er den som har betegnelsen Kombinert regiment 5. Denne brigaden har forhåndslagret tyngre utstyr i Nord-Norge og soldatene må flys til Nord-Norge etter oppsetning. Den andre forsterkningsbrigaden har betegnelsen KR 13 og settes opp i Steinkjer. Denne brigaden har ikke forhåndslagret tyngre utstyr i Nord-Norge. Men i forbindelse med Regjeringas forslag om lagre for U.S. Marines i Trøndelag, er det forutsatt at det bygges opp slike forhåndslagre for KR 13 i Nord-Norge. Inntil det er gjort, er brigaden avhengig av å frakte med seg sitt tyngre avdelingsmateriell for å bli satt inn i kamp.

De øvrige brigadene som skal settes opp i Sør-Norge og Trøndelag har en mobiliseringstid som vil ligge mellom 4 og 7 dager før de er kampklare.

Disse brigadene er satt opp med soldater som har førstegangstjeneste og variert grad av repetisjonsøvelse bak seg. De bygger på de yngre delene av mobiliseringshæren, mens lokalvernet i hovedsak bygger på de eldre årskullene som er tjenestepliktige.

Mobiliseringsbrigadene har viktige svakheter når det gjelder utstyr. De mangler panserstyrker. Det er et ledd i langtidsplanen for forsvaret å forsterke to av brigadene med en panserbataljon som erstatning for den ene infanteribataljonen. Gjennomføringa av dette er lagt til ti år fram i tida. Videre mangler brigadene effektivt luftvern. De eksemplarene av Carl Gustav og TOW antipanserraketter som hæren har fått tildelt, er ikke ute i felthæren. Dette gjør at felthæren har en svakhet som kan bli svært avgjørende når den blir satt inn mot sovjetiske, godt utrustede enheter. Brigadene mangler transportkapasitet i

felt, spesielt helikoptre.

Forsyningstjenesten er avgjørende for felthærens innsats. Den burde være en naturlig del av felthærens oppsetning, og hele forsyningsapparatet må ligge under den samme kommandoen som mobiliserer og leder kampene. Sann er det ikke i dag. Når mobiliseringa foregår, skal et forsyningsapparat bygges opp parallelt, under de sivile fylkesmyndighetene. På papiret kan en slik ordning se pen ut. I praksis vil den skape unødvendige og kanskje store problemer for om felthæren blir operativ eller ikke.

En iøyenfallende svakhet i planene er overføringa av to brigader fra Trøndelag/Sør-Norge til Nord-Norge. Behovet er reelt nok. Befolkningsgrunnlaget i Nord-Norge er ikke tilstrekkelig til å forsvare landsdelen med den utsatte beliggenheten den har. Løsninga med flybårne overføringer forutsetter imidlertid en kontroll over luftrommet som er tvilsomt. I tillegg kommer transportkapasiteten som vil stå i konflikt med det behovet for transport som er meldt i forbindelse med overføringer av utenlandske styrker i Norge. En god del ville være oppnådd dersom KR 13, som lå nærmest geografisk, ble rustet opp til et beredskapsnivå som gjorde det mulig å mobilisere soldatene på f.eks. Værnes noen timer etter mobiliseringsordre og ha stående transportmuligheter på landevei, tog og fly som kunne brukes alternativt ut fra situasjonen. I tillegg må det eksistere alternative lagre av tungt utstyr i Nord-Norge som kan velges ut fra situasjonen. Dette innebærer bl.a. en annen mobiliseringsordning, personlig utstyr oppbevart privat, oppbygging av lagre i Nord-Norge til to brigadeenheter fra sør.

Forsvarsordninga

Ordninga av forsvaret i dag har svakheter som reduserer effekten unødvendig. Uten at forsvarsordninga blir endra, er det av redusert betydning hvilke andre modernise-

ringer som blir gjennomført. Forsvarsordninga er tatt opp til diskusjon i Stortinget ved flere anledninger. Først og fremst er dette problemer med stikkord manglende sentralisme og enhetlig ledelse, byråkrati og organisatoriske løsninger som hindrer mobil krigføring.

I toppen er det gjennomført endringer til det bedre. Det var et framskritt da Forsvarets Overkommando erstattet de adskilte ledelsene over Hæren, Sjøforsvaret og Luftforsvaret i 1969. Det samme gjelder opprettelsen av en felleskommando for Sør-Norge og en felleskommando for Nord-Norge. Denne kommandostrukturen blir likevel undergravd av at disse kommandoene under krig blir underlagt AFNORTH, NATOs kommandosystem. Den blir også undergravd av at forvaltningsorganene, de operative organene og de utdanningsmessige funksjonene er delt. Og den undergraves av at hovedkvarteret for marinen i Sør-Norge fremdeles ligger i Stavanger, mens Forsvarskommando Sør-Norge er i Oslo.

Et utvalg som skulle vurdere den regionale ordninga av forsvaret, kom med forslag som også kunne bedret situasjonen med hensyn til sentralisme, byråkrati og mobile avdelinger. Utvalget foreslo oppsetning av *fire* divisjoner, en i Nord-Norge, tre i Sør-Norge. De skulle erstatte DKØ, DKV, DKS og DKT. Dette skulle samordne og sentralisere ledelsen over operasjoner på Østlandet, Trøndelag, Kristiansand og Nord-Norge og gjøre krigsoppsetning og fredsoppsetning mer likt. *Uten* en slik divisjonsledelse under Forsvarskommando Sør-Norge og Forsvarskommando Nord-Norge, blir muligheten for å lede de mange brigadene vesentlig svekka. Denne divisjonsinndelinga samsvarte bedre med de geografiske/distriktsmessige forholda i de ulike landsdelene. Utvalget foreslo også etablering av flere kombinerte regiment, — og en reduksjon av antall oppsetningssteder.

Disse forslaga ville vært et framskritt om de ble vedtatt. Men dels er de avvist, dels lagt på is. I Nord-Norge

ble 6. divisjon opprettet og erstattet DKN. I Sør-Norge ble DK'ene beholdt, og Forsvarskommisjonen innstilte på to divisjoner i Sør-Norge. Med Stortingets velsignelse er hele spørsmålet om forsvarsordninga skjøvet ut i en uviss framtid.

Dette er et av de viktigste problemene som må løses for at den hæren Norge har, skal kunne kjempe effektivt. Det er et spørsmål av første rang for å styrke den norske forsvarsevnen.

Kapittel 5:

Forsvarets operasjonsplaner

Operasjonsplanene for dette forsvaret bygger på to helt avgjørende forutsetninger som begge høyst sannsynlig vil smuldre opp og gjøre at planene faller sammen.

Den første forutsetninga er at et sovjetisk angrep vil komme nordfra, — gjennom Nord-Norge og Trøndelag til Østlandet og Vestlandet. Derfor er tyngden av de stående avdelingene i hæren og tyngden av luftforsvaret og sjøforsvaret lagt til Nord-Norge.

Den andre forutsetninga er at utenlandske styrker skal komme Norge til unnsetning for sammen med de norske styrkene å hindre en sovjetisk okkupasjon av Norge. Derfor er operasjonsdirektivene til de stående avdelingene og mobiliseringshæren å holde flyplasser som Banak, Bardufoss, Tromsø, Evenes og Bodø åpne i noe som blir et stillingsforsvar.

Dersom ikke begge disse forutsetningene holder stikk, svikter *hovedlinja* i forsvarsplanene og sammenbruddet ligger snublende nær. I Sør-Norge og delvis i Trøndelag forutsetter mobiliseringen lengre tid enn i Nord-Norge, og foruten Heimevernet finnes bare ubetydelige stående avdelinger til å beskytte denne mobiliseringen. I Nord-Norge er de militære styrkene konsentrert i et alt-eller-intet-slag om sentrale deler av Troms. Det som blir igjen etter et lammende første-angrep er rester av brigader i landsdele- ne og større Heimevernstyrker som skal kjempe i fri strid, eller etter samme mønster som norske soldater fulgte ved Vinjesvingen i april 1940.

Hvorfor holder ikke forutsetningene?

Den første vil falle sammen fordi den ikke tar hensyn til målsetningene med en sovjetisk okkupasjon av Norge. I kampen om Norskehavet og Nord-Atlanteren har Sovjet store marinestyrker til disposisjon. De har mellom-distanse- og langdistansebombefly som er en stor trusel mot NATOs marineenheter. *Det viktigste hullet i de sovjetiske planene er mangelen på flybaser som gir de sovjetiske marine og bombeflyenhetene nødvendig støtte fra kampfly.* De sovjetiske kampflyene vil ikke kunne gjennomføre operasjoner i Norskehavet, over Danmark/Nord-Tyskland og Storbritannia fra Kola-basen eller baser langs Østersjøen, fordi rekkevidden med større våpenlaster og lave flyhøyder blir for liten. Løsninga på dette problemet er norske flyplasser, spesielt flyplasser i Sør-Norge. I denne landsdelen er det flere flyplasser å velge mellom. Dette er ikke et annenrangs mål for Sovjet, men et mål av betydning for den *umiddelbare utviklinga* av en verdenskrig. Dette er forholdet, uansett om Norge var medlem av NATO eller ikke, og uavhengig av forhåndslagre i Norge. Men Sovjet må sjølsagt også ta hensyn til at det kan bli vanskelig å oppnå dette hvis NATO evner å overføre fly til Norge som kan *forsinke* en sovjetisk okkupasjon og bruk av de norske flyplassene. Derfor skjerper NATOs planer det sovjetiske behovet for en *rask* okkupasjon, ikke bare av Nord-Norge. *Overraskelsesmomentet* må utnyttes fullt ut.

Har Sovjet evne til å angripe andre deler av Norge enn de nordligste? Dette dreier seg ikke om evne til å overføre styrker som sikrer en *full* okkupasjon i et førsteslag, men evnen til å overføre tilstrekkelige styrker i et sjokkangrep som *lammer mobiliseringa og hindrer NATO-styrker i å komme til unnsetning.* Etter overføring av ytterligere en luftlandedivisjon (i ly av «øvelse») til Leningrad-

distriktet kan inntil 20 000 mann flys over svensk territorium mot Østlandet og Trøndelag og ha en god del timers forsprang på de raskeste mobiliseringsstyrkene, Heimvernet. Flytiden er 90 minutter. 800 mann i Garden og ubetydelig luftvernartilleri er ikke nok til å hindre dette. Dersom avskjæringsjagerne samtidig blir engasjert i et større framstøt i Nord-Norge, kombinert med landgang av marinejegere flere steder på kysten (eventuelt også under dekke av «øvelse»), kan Sovjet oppnå følgende: Kontroll over noen norske flyplasser som i neste øyeblikk kan motta taktiske luftstyrker for å sikre kontroll over luftrommet i Norge. Kontroll over noen sentrale oppsetningssteder for de mest vitale delene av mobiliseringshæren, spesielt forsterkningsbrigadene til Nord-Norge og forsvarsenhetene for Oslo, Stavanger, Bergen og Trondheim. For å skape kaos og for å ramme militære mål, har okkupanten for hånden raketter med konvensjonelle eller kjernefysiske stridshoder. Dersom ikke Regjeringa ønsker «sovjetisk hjelp mot USA-imperialismen velkommen, blir Lillehammer lagt i grus». Et angrep vil uten tvil bli kombinert med hard, brutal politisk utpressing.

I *neste omgang* er oppgava å sikre overføring av større hæravdelinger som i hvert fall av hensyn til det tyngre utstyret er avhengig av skipsfrakt og landeveisnettet gjennom Finland. Disse forsterkningene kan begynne opplastinga samme øyeblikk som sjokktroppene letter fra Leningrad, og nå Norge i løpet av fire dager til ei uke. I mellomtida må nødvendige forsterkninger til sjokktroppene flys inn og settes inn der det er størst behov for dem. Med luftherredømme over Norge vil lastekapasiteten til Sovjet være stor.

Dette er *en* mulig modell for angrep på andre deler enn Nord-Norge i et førsteslag. Offisielt er dette ikke mulig, fordi det forutsetter overflyging av svensk territorium og neglisjerer spesielt de taktiske flystyrkene på Jylland. Tunge Erlander, Sveriges tidligere statsminister, har erklært

at svensk territorium kan bli brukt av Sovjet uten at svenskene kan gjøre annet enn å protestere. De danske militære styrkene vil trolig få mer enn nok med kampene i Nord-Tyskland og Sør-Jylland, som også er et viktig angrepsmål for Sovjet for å kunne få ut Østersjøflåten og sikre seg grep om nordflanken på Europas fastland.

Utenlandske unnsetninger

Den andre forutsetninga et forsvar av Norge er bygd opp om, er at utenlandske styrker skal komme til unnsetning. La oss først gå gjennom hva slags og hvilke styrker dette gjelder.

Pr. oktober 1980 er 4000 mann fra den kanadiske styrken Special Service Force og deler av de britiske Royal Marines øremerket til oppdrag i Norge i en krig. Det forhandles om en amerikansk styrke U.S. Marines på mellom 10—12 000 mann som eventuelt skal øremerkes. I tillegg kommer resten av de ca. 5000 britiske Royal Marines og rundt 1000 hollandske amfibiestyrker som har drevet øvelser i Norge, men som ikke er øremerket for oppdrag her. NATOs «brannkorps» har en nordkontingent som består av en britisk, en kanadisk og en italiensk bataljon med støtteenheter som kan settes inn i Norge. Totalt dreier det seg med andre ord om å sette inn styrker på til sammen opp mot 25 000 mann.

Til nå er det ikke bygd forhåndslagre for disse bakkestyrkene, med visse unntak for de britiske styrkene. Men siden 1978 er det forhandlet med alle unntatt NATOs «brannkorps» om forhåndslagring, med andre ord forhandlinger om lagre for en styrke nær det *dobbelte* av det som angår diskusjonen om amerikanske styrker isolert.

NATOs «brannkorps» er lett utstyrte tropper. Dersom de blir satt inn i Norge, kan de overføres på 48 timer med fly. Dette fordrer imidlertid ei luftbru, — et flernasjonalt

transportsystem hvor flere sivile flyselskaper trekkes inn. Også norske. Det sier litt om dimensjonene på dette transportsystemet når luftbrua er anslått til ca. 700 flylaster. Og overføringene er forutsatt gjennomført i *fredstid*, før det første skuddet er løst. En slik overføring, tvert gjennom Sentral-Europa, tvers over Atlanteren, er utenkelig etter at krigshandlingene er begynt.

De britiske Royal Marines er som sine amerikanske kolleger omplasserte rester av støttroppene for imperiene på begge sider av Atlanterhavet. Royal Marines er yrkes-soldater, korpset har erfaring fra Suez, Palestina, Kypros, Korea og Nord-Irland. En stor del er i dag stasjonert i Nord-Irland for å beskytte de engelske koloniinteressene. Dette er til og med et hinder for skikkelig vinter trening i Norge.

Korpset utgjør til sammen ca. 9000 mann. Av dem er 4—5000 spesialtrent i Norge vinterstid. I en britisk underhusrapport fra 1977 er konklusjonen til både britiske og norske offiserer etter undersøkelser i Nord-Norge, at disse forsterkningene ikke vil nå fram etter at krigen er brutt ut. Dette er synspunkter som den gang sjef for NATOs Nordkommando, Sir John Sharp, har kommet med offentlig, og som tidligere forsvarssjef Zeiner Gundersen har støttet opp om. Situasjonen er ikke blitt gunstigere i britisk favør i Norskehavet siden den gang, tvertimot.

Styrkene er planlagt overført med skip, blant annet norske passasjerskip som trafikkerer Nordsjøen. «En betingelse for at korpset skal kunne tas i bruk er derfor at styrkene kommer til landet før det er besatt», sier korpsets nestkommanderende major Taffinder i et intervju.

Den kanadiske styrken, også kalt «Canadian Air-Sea Transportable», har heller ikke forhåndslagre i Norge, men det er inngått en prinsippavtale om forhåndslagring. Styrken er planlagt overført på skip (alt tyngre utstyr) og pr. fly. Dette er anslått til å ta ca. 1 måneds tid fra ordre om overflytting blir gitt til styrken står ferdig oppsatt i

Norge. Vel å merke under fredelige forhold. I tillegg kommer det faktum at transporten med eskorte underveis skal forsere 2/3 av Sovjets marinestyrke.

Den uten sammenlikning tyngste, og mest diskuterte, styrken er U.S. Marines. U.S. Marines har hatt helt spesielle oppgaver som murbrekkere i kriseområder for andre og større amerikanske styrker. Derfor er styrken sammensatt av hær-, fly- og marineavdelinger. En kampdivisjon på rundt 50 000 mann har støtte av 70 stridsvogner, en flyving med kampfly, helikoptre og forsyningsfly på til sammen 130 enheter. Forhåndslagrene i Norge gjelder en brigade på rundt 10 000 mann. Oppgava deres blir *å rydde veien for andre, større styrker*. Denne brigaden skal flys fra USA til Norge. De etterfølgende styrkene blir transportert med skip og har en overføringstid på 3 uker eller mer.

Kapittel 6: Forhåndslagring i Norge

Regjeringa og Stortinget sier ja til amerikanske forhåndslagre. Sjøl om innholdet i lagrene ikke er endelig avklart, går det fram av avtalen med USA at det gjelder en *del* av avdelingsutstyret til en marinebrigade. En fullt kampdyktig brigade-enhet vil trenge *mer* tungt utstyr enn forsvarsledelsen har antydnet skal i de norske lagrene. En slik enhet er bl.a. avhengig av helikopterfly, flere Hawk-batterier mot flyangrep, pansrede kjøretøyer og lette stridsvogner for å utnytte den fulle slagkrafta til avdelingen.

AKP(m-l) mot forhåndslagre

Grunnen til at vi er mot amerikansk forhåndslagring i Norge, er at disse lagrene er et skritt på veien mot å opprette en amerikansk base på norsk jord i fredstid. Det er vi mot. Både fordi vi tar avstand fra å ha et amerikansk militært element i Norge som utgjør omtrent det dobbelte i styrke av de norske stående avdelingene i fredstid, og fordi det er et ledd i en norsk forsvarsstrategi som bygger på hjelp fra den ene supermakta for å hindre okkupasjon fra den andre.

Forhåndslagrene er et norsk/amerikansk svar på en helt reell sovjetisk opptrapping av styrkene i Nordområdet. Den sovjetiske opprustninga foregår kontinuerlig og svekker dag for dag den norske forsvarsevnen. Vi avviser forhåndslagring fordi det er et feilaktig svar på den sov-

jetiske opptrappinga. Men dersom man ikke er blind for utviklinga i Sovjet, går det ikke an å avvise forhåndslagring uten samtidig å stille opp et *annet*, et *riktig* tilsvar på den sovjetiske opprustninga. Sitter vi i en åreløs båt som driver mot en foss, må vi sjølsagt avvise en løsning av typen «håpe på at elva skal snu og renne oppover». Men vi er nødt til å finne en annen løsning, f.eks. prøve å svømme i land.

Vårt alternativ til forhåndslagring er tiltak som kan styrke det nasjonale forsvaret.

En del av aksjonskomiteene mot forhåndslagring i Norge har enten pekt ut at alternativet er nedrustning av Norge eller ikke stilt noe alternativ i det hele tatt. Dette er en neglisjering av at norsk suverenitet er truet av Sovjet. Det er ingen tilfeldighet at SV og NKP er blant de partiene som har gått inn for at aksjonskomiteene skal ha et slikt grunnlag. Om enn i ulik grad, er begge partiene kjennetegna av at de bortforklarer Sovjets aggresjon i andre deler av verden og argumenterer med at det er USA som er den største truselen mot norsk suverenitet. I SV har pasifismen vært et samlende element siden SFs dager og er partiets grunnsyn i forsvarsspørsmål.

AKP(m-l) har gjort henvendelse til aksjonskomiteene mot forhåndslagring i Trøndelag og Oslo og argumentert for at komiteenes grunnlag må inneholde et alternativ til forhåndslagring. Vi har sjølsagt også gjort det klart at vår deltakelse i disse komiteene er avhengig av at det er et slikt grunnlag i komiteene. Dette har ikke ført fram.

Et lite, taktisk spørsmål?

Denne uenigheten avdekker to grunnleggende forskjellige forsvarspolitiske linjer og er slett ikke et spørsmål om taktikk, men om hvilken *retning* en gryende massebevegelse omkring norsk forsvarspolitikk skal ta. En del av aksjonskomiteene mot forhåndslagring har ei plattform

som peker i feil retning. Vi ser det som ei viktig oppgave å kjempe *mot* såvel pasifismen som forsøket på å avlede oppmerksomheten fra den sovjetiske opptrappinga.

Er lagringa ledd i USAs nye atomstrategi?

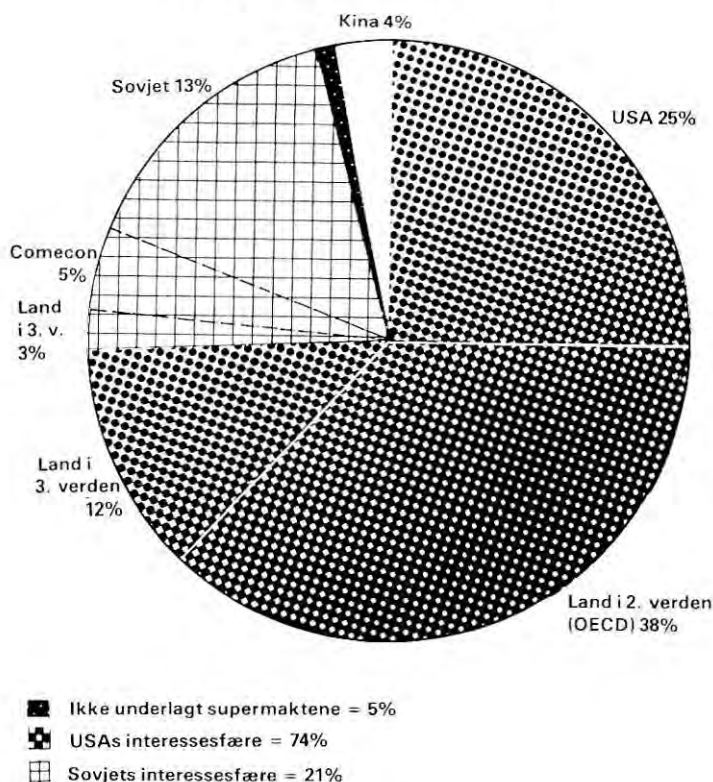
Noen hevder at lagringa er et ledd i USAs nye atomstrategi. Det er like meningsløst som å hevde at NATOs oppfordring til alle medlemsland om å øke forsvarsbudsjettene 3% (Sovjet øker 4—5%) hvert år er ledd i den nye atomstrategien, eller at innkjøp av F-16 er det. Sånne påstander fratar begrepet «ny atomstrategi» et innhold og blir en påstand om at alt som er galt her i verden er ledd i den nye atomstrategien.

Lagringa er et ledd i USAs forsøk på å europeisere en storkrig. Denne planen er delvis betinga av økonomiske problemer i USA, og delvis betinga av Sovjets opprustning og styrkeoverlegenhet på viktige områder i Europa. Den er betinga av at USA er i baklekse når det gjelder *konvensjonelle* styrker i Europa. Europeiseringa er viktig politisk, fordi den er det eneste som kan gi et skinn av troverdighet når det gjelder NATOs slagkraft.

Europeiseringa er starten på en utvikling som vil gå i takt med erkjennelsen av de uhyre store problemene USA vil få med å overføre 1 1/2 million soldater og 6 millioner tonn utstyr til Europa under en krig. Sånn sett er utplassering av nye atomvåpen i Europa et ledd i denne planen. Utplassering av atomvåpen og forhåndslagring er to greiner på samme tre, stammen og rota heter europeisering.

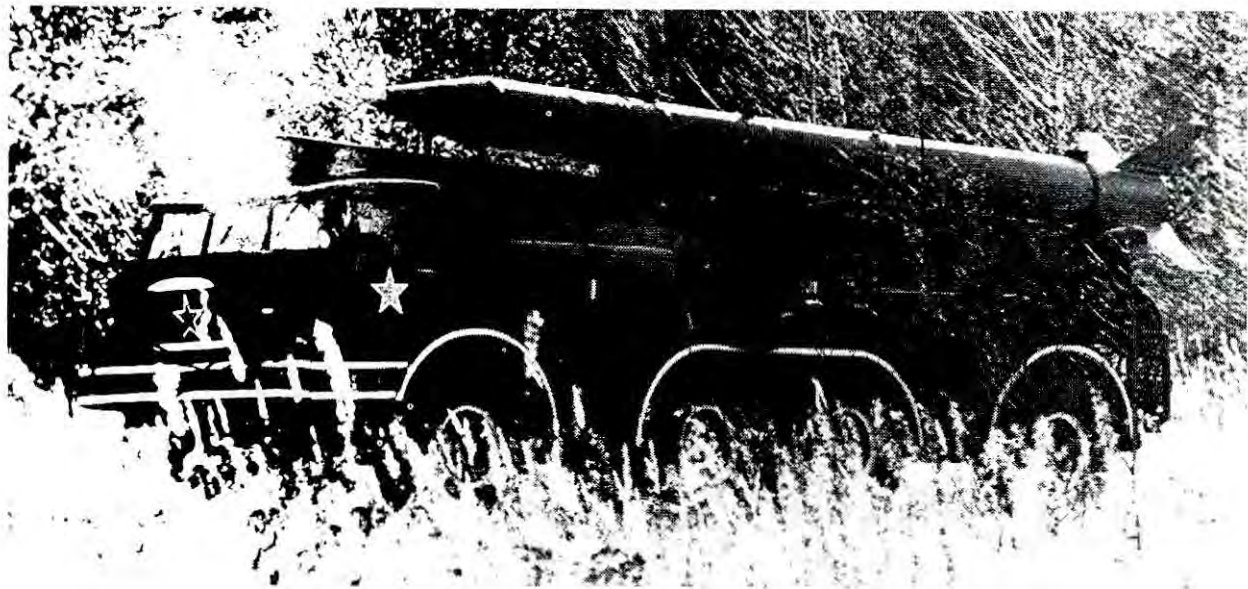
Lagring av tungt amerikansk utstyr er heller ikke en uthuling av forbudet mot atomvåpen på norsk jord. Der- som det var det, ville det være større grunn til å hevde at de regelmessige NATO-øvelsene med utstyr som kan ut-

Hvordan verden er oppdelt — USAs og Sovjets interessesfærer.

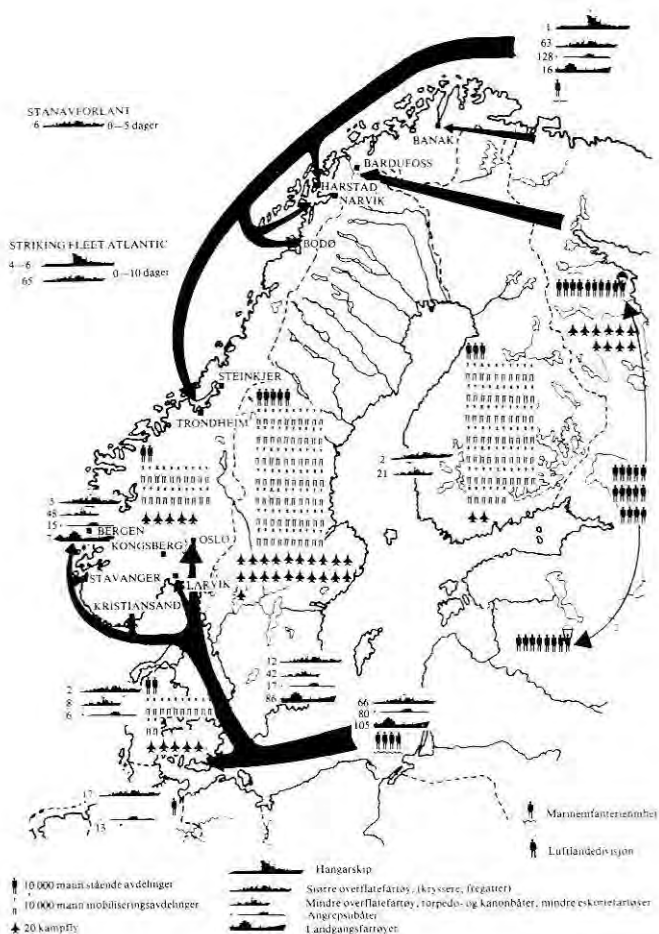

Her ser vi USAs og Sovjets andel av verdens samlede verdiskapning beregnet på bakgrunn av alle lands bruttonasjonalprodukt i 1978. Den totale verdiskapning i verden er beregnet til 8459 milliarder dollar. Disse tallene stammer fra USAs utenriksdepartement. Andre beregninger kan gi andre tall. Sovjetiske kilder vil trolig anslå andelen til de land som vi regner til deres interessesfære til ca. 37 prosent av verdens bruttonasjonalprodukt. Sannheten ligger antagelig mellom de amerikanske og sovjetiske beregninger. Uansett vil Sovjets andel forbli meget liten i forhold til USA.

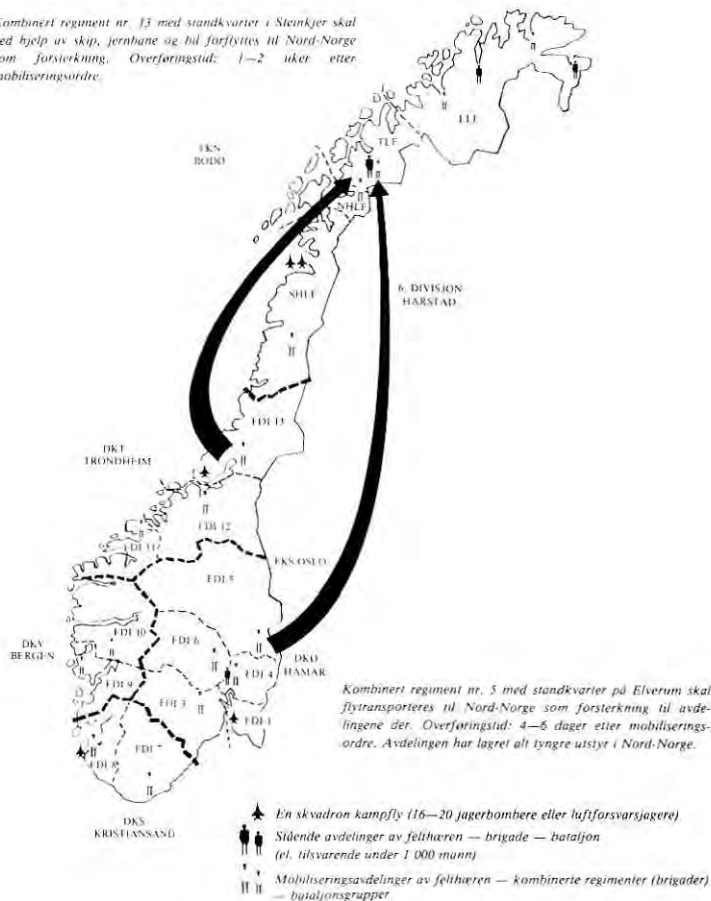
Frog-7 inngår i divisjonsoppsettingene som et spesielt slagkraftig tilskudd til artilleriet. Kan bruke kjernefysisk eller konvensjonelt stridshode.

Et grunnlag for sammenlikning av Sovjets mulighet for kuppangrep og hva slags kuppforsvar Norge har i form av stående avdelinger.

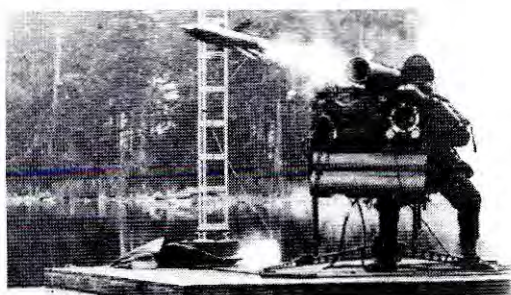
De svarte pilene angir primære mål i et førsteslagsangrep. Hensikten er å a) etablere flybasene b) lamme mobiliseringa c) tvinge fram en politisk «løsning». Om det lykkes, kan Sovjetstyrkene bruke lenger tid på å nedkjempe de norske hæravdelingene som er i kamp.

Kombineret regiment nr. 13 med standkvarter i Steinkjer skal ved hjelp av skip, jernbane og bil forflyttes til Nord-Norge som forsterkning. Overføringstid: 1—2 uker etter mobiliseringsordre.

Kombineret regiment nr. 5 med standkvarter på Elverum skal flytransporteres til Nord-Norge som forsterkning til avdelingene der. Overføringstid: 4—6 dager etter mobiliseringsordre. Avdelingen har lagret alt tyngre utstyr i Nord-Norge.

Norge er delt i 16 forsvarsdistrikter FDI (i Nord-Norge kalt landforsvar.) Det er fire distriktskommandoer, DK, i Sør-Norge. DKØ (Østlandet), DKS (Sørlandet), DKV (Vestlandet) og DKT (Trøndelag). I Nord-Norge er det opprettet divisjonskommando som er mobil og kan ta en direkte ledelse over kampen i et aktuelt område. Forsvarskommando Sør-Norge (FKS) og tilsvarende for Nord-Norge (FKN) er felleskommandoer for landsdelene. I krig er de underlagt NATO-kommandoer under NATOS Nordkommando.

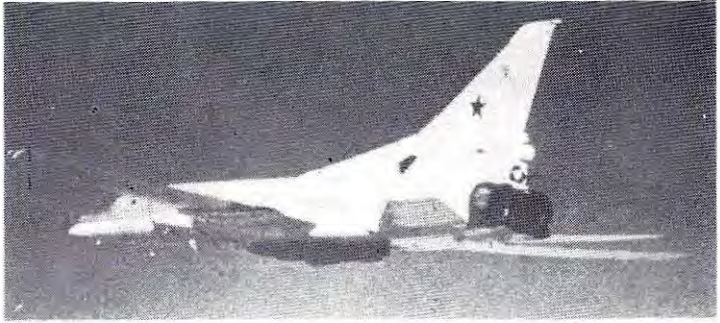

Panservernvåpen og luftvernvåpen er mangelvare. Dette er tre våpensystemer som er innført i et mindre antall i Hæren i dag. Øverst TOW, i midten, Carl Gustav og nederst RBS/70.

Sovjet bygger ut en hangarskipsflåte. Et hangarskip på rundt 80 000 tonn er under bygging. Her er «Minsk», som sammen med «Kirov» ikke kan dekke Sovjets behov for luftstøtte av taktiske kampfly i Norskehavet. Det er bare *ett* hangarskip som kan operere som base for denne luftstøtta, — Norge.

← Hangarskipet «John F. Kennedy», 80 000 tonn. Vil USA risikere disse fartøyene i Norskehavet? Nimitz, det største hangarskipet på 90 000 tonn koster 5,2 milliarder dollar (!). Den har store problemer med å forsvare seg mot Sovjets angrepsubåter og Backfire bombefly med krysser-raketter som går 45 og 25 mil.

TU-26, Backfire. Et 50-tall er stasjonert på Kola med Norskehavet som målområde. Bresjnev har forsøkt å bløffe vesten med at dette er en modifisert utgave av TU-22, Blinder, og ikke et kvalitativt bedre fly. Men på nær sagt alle områder er Backfire et langt mer avansert fly.

styres med kjernefysiske stridshoder, uthuler vår atombasepolitikk. Ikke engang Kreml har hevdet dette eller forsøkt å gjøre dette til et politisk poeng.

Hvorfor forhåndslagring i Norge?

Den offisielle begrunnelsen for lagrene er at de skal sikre at utenlandske unnsetninger i en krig kommer raskt og effektivt. Det er likevel nesten påfallende at det har vært så lite diskusjon om hvor *realistisk* dette er. USA har en mannskapskrise som spesielt gjelder styrker med så høy beredskap og mobilitet som U.S. Marines. Det går an å tvile på om USA, ut fra egne interesser, vil sette dem inn på nordflanken når brannen raser i Sentral-Europa. Jeg tror det er en rekke betingelser som må være oppfylt for at brigaden til Norge får grønt lys:

— En langt *større* styrke enn 10 000 mann må stå klar til å rykke inn etter U.S. Marines. U.S. Marines er relativt «lett» utstyrt for å kunne virke som murbrekkere for større enheter.

— Lagrene må være på norske hender og intakte. Uten dette utstyret er styrkene null verdt. Det vil stille svært store krav til luftvern for å hindre bombing, og forsvaret av disse lagrene må alt i dag få konsekvenser for disponering av det norske forsvaret, dvs. binde opp viktig kapasitet.

— Flytransporten av styrkene til Norge må anses som rimelig sikker for at ikke verdifulle transportfly skal gå tapt.

— Flytransportkapasiteten må prioriteres til dette formålet, *over* f.eks. behovet for overføringer til Sentral-Europa fra USA og *over* overføring av norske styrker til Nord-Norge.

— Endelig kommer den kanskje viktigste forutsetninga og den mest tvilsomme. *Før* styrkene får grønt lys, må

den militære ledelsen i USA føle seg «rimelig» overbevist om at Norge ikke blir okkupert av Sovjet, eller at de sovjetiske framrykningene følger et mønster som gjør det mulig å hente troppene *ut igjen* om det bærer mot et nederlag.

Disse betingelsene må være oppfylt, og militærledelsen i USA må ha temmelig sikre informasjoner som garanterer dette. Avgjørelsen må fattes på stående fot, og etter som det er så store muligheter for katastrofe vil enhver tvil og usikre informasjoner trekke i retning av ikke å ta sjansen. Etter min vurdering er det mest sannsynlige at det grønne lyset aldri vil bli tent.

Det finnes likevel en mulighet, om enn liten, for at disse forutsetningene er oppfylt og at det over lengre tid har bygget seg opp en krise der alle beredskapstrinn i NATO er fulgt etter planen. Brannkorpset, engelske, kanadiske og amerikanske tropper er overført til Norge *før* en storkrig bryter løs. U.S. Marines utgjør en kvalitativ sterkere enhet enn de øvrige utenlandske styrkene som eventuelt overføres til Norge. Det er nødvendig med en så stor og velutrusta styrke for å kunne sikre flyplasser i nord som kan være base for NATOs jagerbombefly og taktiske flystyrke som kan gi støtte til mineleggingsoperasjoner, marineenheter i Norskehavet osv. *Gransker vi USAs planer med kritisk blikk, ligger motivet for å bygge ut forhåndslagre i Norge i at USA ikke vil avskjære seg fra denne muligheten, sjøl om den neppe er særlig sannsynlig.*

Det finnes et annet mulig motiv også. Under Sovjets angrep på Afghanistan stasjonerte USA 2000 marineinfanterister ved den 6. flåten utenfor Iran. Hensikten med dem var sjølsagt ikke at de skulle ta knekken på de 200 000 sovjetiske soldatene som kunne settes inn i et angrep på Iran. Men hensikten var å ha en levende amerikansk buffer i Iran som gjorde det klinkende klart for Sovjet at dersom Iran ble angrepet, kom sovjetiske og

amerikanske soldater i kamp. En tilsvarende effekt kan det amerikanske forsvarsdepartementet spekulere i ved å kjøre en amerikansk styrke inn i Norge.

I tillegg ligger det sjølsagt *politiske* motiver bak. USA ønsker et norsk forsvar som er avhengig av «storebror», — av imperialistiske, politiske årsaker. Forhåndslagrene er et virkemiddel for å sikre at Kåre Willoch og Torvald Stoltenberg kan virke troverdige når de kolporterer USAs politikk blant folk i Norge.

Utenlandske unnsetningsstyrker må settes inn i en krisesituasjon, før krigen bryter løs. Sovjet må utnytte overraskelsesmomentet. Dermed reduseres sannsynligheten for at unnsetningen virkelig kommer. Videre forutsetter det å sette inn slike styrker at det finnes en rekke «garantier» for at styrkene ikke blir slakt ofre for sovjetiske divisjoner, «garantier» som i seg sjøl er høyst tvilsomme. Endelig overser de norske forsvarsplanene at NATO vil ha et akutt behov for de *samme* styrkene i Sentral-Europa der Sovjets hovedframstøt kan ventes å komme og der behovet for styrker med høy beredskap, kamptrening og raske overføringsmuligheter er mangelvare for USA. Erfaringene fra Narvik og Gudbrandsdalen/Romsdal i 1940 viser hvordan reint norske interesser må vike for supermaktenes interesser. Disse erfaringene gir mer enn nok grunnlag for å hevde at prioriteringa av styrker til sentrale kampområder trolig vil kullkaste unnsetningsplanene til Norge. Og de vitner om at NATO ikke vil ofre viktige styrker i åpninga av en krig hvis de ikke har langt bedre kort på handa enn fordelinga i Norge kan by. Krigen vil bli langvarig, — behovet for å ha intakte styrker i månedene etter åpninga av en krig er tungtveien- de argument mot en gambling om Norge.

Hva med NATO?

Det er prinsipielle grunner til å gå mot en allianse som domineres av USA-imperialismen. Ganske enkelt fordi USAs interesser står øverst når det gjelder alliansens prioriteringer. F.eks. blir Norge et bombemål for USA, — hvis det er formålstjenlig. NATO bygger på solidaritetsprinsippet, men prioriteringer som er viktigst for USA vil rage høyest. NATO er bygd opp rundt USA, — siden etableringa i 1949 har det meste stått og falt med USA-imperialismens politikk. Dette har vært ytterst skadelig for invasjonsforsvaret til de vest-europeiske landa.

Men sjøl tilhengere av såvel USA som NATO, må etter hvert tvile på den reelle forsvarsverdien for Norge av dette medlemskapet. I denne boka har vi gått inn på hvilke problemer unnsetningsstyrker vil møte.

Det er, både av prinsipielle grunner og av reint militære grunner, nødvendig å gå mot at norsk forsvarsevne skal bygges på NATO-alliansens unnsetningsdoktrine. På sikt peker dette mot en utmelding av NATO.

NATO har samtidig en viss avskrekningseffekt i forhold til et *isolert* angrep på Norge. Dersom NATO-medlemmet Norge ble angrepet isolert, ville trolig hele NATO rakne hvis ikke USA og andre allierte tok affære. Ble vi angrepet som ledd i en større krig, spilte denne avskrekningseffekten ingen rolle.

NKP krever utmelding av NATO i dag. Dette fører Norge fra en utsatt posisjon til en *mer* utsatt posisjon. Dersom en vurderer NATO-utmelding uavhengig av, og uten hensyn til den sovjetiske truselen, går det sjølsagt an å reise kravet om full utmelding sammen med NKP.

I dag har vi et reelt valg mellom to onder. Medlemskap med den avskrekningseffekten det kan tilby oss. Eller en posisjon som raskt kan bli til forveksling lik Finlands. Av disse to ondene er det god grunn til å gå inn for det

minste. Heller norsk NATO-medlemskap enn et finlandisert Norge.

Et forsvar av den typen AKP(m-l) krever, har langt større avskrekningseffekt enn forsvaret vi har i dag. Ei omlegging av dette forsvaret i en slik retning er en helt nødvendig forutsetning for å reise kravet om NATO-utmelding. Og dette kan bli et helt sentralt spørsmål. Etersom flere og flere reellt tviler på NATO-unnsetningene, kan dette slå i én av to retninger. Enten får kravet om uavhengig norsk forsvar støtte. Eller vi kan bli «pressa» ut av NATO av Sovjet og deres talsmenn i Norge. «Norge er utsatt for Sovjets angrep fordi landet er et oppmarsjområde for imperialismen. Gå ut av NATO så skal dere få være i fred. Hvis ikke,...»

På sikt er vi for utmelding av NATO. På kort sikt er vi for å reise krav om at Norge går ut av kommandosystemet. Det viktigste spørsmålet i den norske forsvarsdebatten er likevel slett ikke spørsmålet om NATO. Det helt sentrale problemet for den norske forsvarsevnen er at den kan styrkes ved å gjennomføre en hel rekke tiltak.

Kapittel 7: Nedrustningsalternativet

Det tredje alternativet i den norske forsvarsdebatten er ei linje som går inn for å svekke det norske forsvaret, eventuelt legge det ned.

SVs militærpolitikk

SV vedtok i mars 1979 et militærpolitisk program som er rettesnor for partiets forsvarspolitik. I punkt 9 heter det: «SV bør halda fram og røysta mot løyvingar til militærstellet så lenge Norge er medlem av NATO.» I praksis betyr dette å stemme mot forsvarsbevilgninger av enhver type i dag, f.eks. antipanserraketter, antiluftskyts o.l. som har stor innflytelse på den motstanden Sovjet skal møte. Men det blir langt større konsekvenser enn som så. SV har programfesta at partiet vil legge ned Heimevernet, Hæren, Marinen og Flyvåpenet dersom partiet fikk det som det ville. Dette standpunktet blir ellers utdypa i parolen: «Militærmilliardene til fred og framskritt» som programmet uthever som en god parole og begrunner med at rustningsmilliardene kan brukes til forebyggende fredsarbeid, til barnehager og eldreomsorg.

Hva betyr «... så lenge Norge er medlem av NATO»? Ifølge partiformannen, Berge Furre, vil Norge i lang tid være med i NATO. Følgelig betyr denne tilføyelsen i praksis *ingenting*.

I programmet går SV «i dagens situasjon» inn for «eit alliansefritt, nasjonalt, defensivt forsvar med ein militær

og ein ikkjevaldelig del». Men dette er slett ikke «dagens situasjon». SV forutsetter utmelding av NATO før det er snakk om å støtte et nasjonalt forsvar og partiformannen har helt rett i at en norsk utmelding av NATO ikke ligger rundt hjørnet. Fremdeles kan altså ikke SV tenke seg å støtte krav til dagens forsvarsbudsjetter om innkjøp av nødvendig og viktig materiell, foreslå endringer av forsvarsordninga, av forsvarsplanene osv.

SVs alliansefrie, nasjonale, defensive forsvar er en overgangsordning til en alminnelig og *total* nedrustning. I programmet heter det: «Eit slikt framlegg (defensivt, nasjonalt forsvar, min tilføyelse) inneber ein avgjerande reduksjon av forsvarsutgiftene og brot med NATO. Dette er eit steg på vegen mot alminnelig og total nedrustning, og vi ser eit slikt framlegg som ein reiskap i sosialistar sin antimilitaristiske kamp.»

I forbindelse med såvel aksjoner mot forhåndslagring av amerikansk utstyr i Norge som SVs nedrustningsuke høsten 1980, har partiet fremmet dette synet. Nedrustning av Norge er med andre ord SVs reaksjon på en økt angrepstrusel mot Norge fra Sovjet. Når det i disse sammenhengene blir stilt opp allmene paroler om nedrustning, er med andre ord innholdet SV legger i dem en *sidestilling* av forsvarstiltaka i Norge og supermaktsopprustninga hvor SV ser det som sin oppgave å få til nedrustning i Norge.

SV er det viktigste talerøret for pasifisme i Norge i 1970- og 80-åra. De har tatt opp en linje som led midlertidig fallitt i 1938—39 da krigstruselen ble synlig også for DNA og DNAs ungdomsbevegelse med den følge at de sluttet opp om økte forsvarsbevilgninger rett før krigen. Denne historiske erfaringen har gått dagens SV hus forbi.

Også innen SV er det delte meninger, ikke alle står for en pasifistisk linje. Et mindretall vil ha et desentralisert, defensivt forsvar bygget på Heimevernstanken. Arent M.

Henriksen har lagt fram et slikt forslag i «Forsvarskommisjonen av 1974» der han utgjorde et mindretall. I hovedtrekk går dette forslaget ut på å redusere felthærens oppsetninger og bygge forsvaret av Norge på et utvida og modernisert Heimevern.

Også blant dem som vil ha et «alliansefritt, defensivt og nasjonalt forsvar» som et steg i retning av total nedrustning blir Henriksens Heimevernsforsvar brukt som modell. Derfor er det nødvendig med en vurdering av denne modellen.

Etter vår mening er en slik modell et tilbakeskritt, sammenliknet til og med med det forsvaret vi har i dag. Det svekker for det første evnen til å stå mot, avverge, et kuppangrep. Et alternativt forsvar må bygges ut fra at denne evnen må styrkes. Det er sentralt i kritikken av dagens forsvar at det vil bli overrumplet av en sovjetisk hær med stor førsteslagsevne og operasjonsplaner for nedkjemping av et norsk forsvar som bygger på styrkekonentrasjon og raske forflytninger. En slik «Heimevernsmodell» er ikke noe svar på denne truselen, tvert imot.

Felthærens evne til å operere mobilt og konsentrere slagkraft er for dårlig i dag. Det er sentralt i vår kritikk av denne felthæren at den i stor grad er bygd opp rundt et statisk flyplassforsvar. Effektivisering av felthæren, — ikke reduisering er veien å gå. «Heimevernsmodellen» betyr i virkeligheten at det blir lettere for en sovjetisk angrepsstyrke å vinne styrkeoverlegenhet på et område og nedkjempe motstanden effektivt.

Isolert sett er det helt riktig å styrke Heimevernet. Det er det ikke uenighet om. Men å stille opp Heimevernet i motsetning til felthæren, blir grunnleggende feilaktig.

NKP

Med hjertet i Kreml og armer og bein i Norge fører dette partiet til enhver tid ut den politikken som samsvarer med sovjetiske behov og interesser i Norge. Det gjelder også sikkerhets- og forsvarspolitiske linjer. Det er logisk at Kreml ønsker et avrusta Norge utafor NATO. Og like logisk at NKP har erklært «Freds- og avrustningsarbeidet» som partiets viktigste arbeidsfelt. Regjeringas og Stortingets opplegg for å knytte norsk forsvar tettere til USA gir dette partiet taktiske muligheter for å framstille sin politikk som «antiimperialistisk» og «nasjonal». Den uroen krigsfaren skaper, og ikke minst den kjernefysiske truselen Sovjet og USA representerer, trekker NKP veksler på i kampen for å legge forholda best mulig til rette for en sovjetisk okkupasjon.

Kapittel 8: Forsvaret i morgen

Grovt sett er det formulert tre ulike alternativer til hvordan morgendagens forsvar av Norge vil se ut. Det ene alternativet kan sammenfattes i kravet om et styrket nasjonalt forsvar uavhengig av USA. Det andre er uttrykt i langtidsplanen for Forsvaret som er vedtatt av Stortinget med Arbeiderpartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Senterpartiets støtte. Det tredje alternativet er nedlegging eller kraftig reduksjon av et nasjonalt forsvar.

Langtidsplanen for Forsvaret

La oss først se på det andre av disse alternativene. Langtidsplanen for forsvarer bygger på en kommisjon, Forsvarskommisjonen, som ble nedsatt i 1974. Kommisjonen la grunnlaget for en stortingsmelding som ble behandlet i mai 1980. Det mest iøyenfallende trekket ved langtidsplanen er at den prioriterer investeringer de nærmeste 15 åra til tiltak som skal effektivisere det stillestående flyplassforsvaret som er konsentrert i Nord-Norge.

En side av dette er forhåndslagring for amerikanske styrker, forhåndslagring for kanadiske styrker og eventuelt andre utenlandske styrker som kan lette den praktiske overføringa. Sett bort fra det tvilsomme i å satse på utenlandske styrker i forsvarer av Norge, får dette konsekvenser for disponeringa av de norske styrkene også. Ett eksempel er lavforsvarssystemer mot flyangrep. Mens det er et akutt behov for luftvern i hele hæren og for bye-

ne i Norge, vil flyplassene og lagrene for utenlandske styrker bli prioritert med luftvern. Et annet eksempel er at disse lagrene må bevoktes og forsvares av norske Heimevernstyrker på bekostning av andre oppgaver. Et tredje eksempel er at de utenlandske styrkene vil ha behov for transportkapasitet som kommer i motstrid til det behovet de norske styrkene har.

En annen side ved langtidsplanen er at investeringene blir styrt til forsvarstiltaka for flyplassene, mens en høyst påkrevet modernisering av forsvaret, blir skutt ut i framtida. Forsvarskommisjonen peker blant annet sjøl på behovet for panserforsterkning i flere brigader. Den karakteriserer brigadenes forsvarsevne slik: «Til tross for at de nye feltavdelingene vil kreve større utlegg til materiell, vil de etter analysene gi vesentlig høyere forsvarsverdi i forhold til kostnadene enn de nåværende brigadene som er for dårlig utstyrt til å kunne gjøre seg gjeldende overfor moderne utrustede landstridskrefter.»⁶⁾ (Min uth.) Etter å ha slått fast at brigadene er for dårlig utstyrt, legger Kommisjonen fram en moderniseringsplan for tre av de elleve brigadene som betyr at panservern, pansrede kjøretøyer, belte- og spesialhulkjøretøyer skal anskaffes i tidsrommet 1984—88. Når vi også veit at det krever øvelse og opplæring i bruken av utstyret av folk som er ute på rep. hvert 3.—4. år, betyr dette at avdelingene vil være for dårlig utstyrt til å møte sovjetiske divisjoner i lang tid framover. Helt fram til 1984 vil flyvåpenet, med F-16 som hovedprosjekt, kreve mer av materiellinvesteringene enn hæren og sjøforsvaret til sammen, først i 1986 vil hæren få en større andel av investeringene enn flyvåpenet. Dette viser i et nøtteskall hvordan Stortinget undergraver et nasjonalt forsvar til fordel for et forsvar som baserer seg på utenlandsk hjelp.

Hærordningen er et annet eksempel på hvordan nødvendige tiltak saboteres og utsettes. Regionalutvalget innstilte på fire divisjoner, tre i Sør-Norge. Kommisjo-

nen bygger imidlertid på en tilråding fra Forsvarssjefen om to divisjoner i Sør-Norge. Dette er et kvalitativt tilbakeskritt, fordi det tar vekk det meste av hensikten med divisjonsinndelinga. Det betyr at *en* divisjonsledelse skal lede avdelinger i krig i så forskjellige områder som Elverum og Stavanger, mens kamphandlingene i områdene bare perifert påvirker hverandre og utnyttelsen av brigadene ikke blir effektivisert. De nødvendige forutsetningene for divisjonsinndelinga i form av utrustning, er skjøvet ut til perioden 1989—1993.

Ettersom de sovjetiske styrkene øker, finner Stortinget svaret i en tettere tilknytning til den andre supermakta, USA. Dersom unnsetningene ikke kommer, som vi har behandla i en annen sammenheng, betyr dette at den norske forsvarsevnen gradvis blir *reduisert* i forhold til den sovjetiske angrepsevnen.

Problemet illustrerer den grunnleggende svakheten ved det statiske flyplassforsvaret Norge har bygd opp. Et slikt skallforsvar må faktisk satse alt på ett kort, på ett sted. Dersom angriperen velger et annet angrepsspunkt, faller det hele like nødvendigvis sammen.

Denne forsvarspolitiske linja faller sammen når Sovjets styrkeoppbygging gjør det klart for flere og flere at vi ikke kan regne med et isolert angrep på Nord-Norge, utenlandsk unnsetning og en lengre opptrapping av ei krise i fredstid. 2 av 3 spurte hadde i høst store tvil ved en av de grunnleggende forutsetningene, overføring av utenlandske styrker. Denne forsvarspolitiske linja er *skadelig* for forsvarsviljen blant folk fordi den tilbyr et håpløst forsvarsopplegg. Den skader forsvarsviljen også fordi den legger forsvaret av Norge i hendene på den andre supermakta, USA.

Forsvarslinja er tvunget sørover

Et synlig tegn på denne fallitten er at forsvarslinja i Norge i realiteten alt er presset sørover fra Tromsø til Trøndelag. Mens hele forsvaret av Nord-Norge så langt har basert seg på oppholdende strid i de stående avdelingene til utenlandske styrker var på plass, blir hovedtyngden av de utenlandske styrkene som eventuelt kommer, satt inn i Trøndelag. Forskyving av dette tyngdepunktet blir ytterligere understreka av at de to siste Teamworkøvelsene, der hensikten er å trene opp styrkene til landgangsovelser i Norge, er lagt til Trøndelag.

Den militære begrunnelsen for forhåndslagring i Trøndelag, gitt av Brulandutvalget, er blant annet at styrkene fra Trøndelag kan disponeres sørover. Brulandutvalget gjør en viss korrigering av truselbildet i forhold til Forsvarskommisjonen. Utvalget vurderer et mulig angrep i Sør-Norge som større enn tidligere offisielle vurderinger. Dette er en riktig og nødvendig erkjennelse. Men problemet oppstår når en styrke som kanskje kan gjøre en innsats på en front, i Nord-Norge, skal deles på flere fronter. Da får forsvarsopplegget nødvendigvis en halvhjerta karakter på begge frontene. I Danmark har forsvarsdebatten stilt et åpent spørsmål ved det danske forsvarets muligheter for å forsvare Sjælland. I Norge bør debatten skjerpes med hensyn til hvilke forsvarsplaner som nå eksisterer for Nord-Norge.

Fredsbevegelsen i Norge

De kampanjene for fred som har sett dagens lys det siste året, har sin bakgrunn i økt frykt for en krig som også rammer Norge. Uroen er ikke bygget på sandgrunn. Krigsfaren har utvilsomt økt.

Mens fredsbevegelsen i Norge har et pasifistisk grunn-

lag, av partier er det først og fremst SV og NKP som støtter den, har kampen mot opprustninga i den 3. verden for en stor del et *annet*, og *progressivt* grunnlag. Såvel på FNs spesialsesjon for nedrustning som på FNs kvinnekonferanse i København, reiste representanter for den 3. verden kravet om at problemet ikke var en generell opprustning, men *supermaktenes* opprustning. Et viktig krav som ble reist var at Sovjet og USA måtte ruste ned inntil de nådde det samme nivået som landa i Europa. Deretter måtte supermaktene og de europeiske landa fortsette en samlet nedrustning som i neste omgang ville virke frigjørende for landa i den 3. verden. Først da kunne land i den 3. verden bruke militærbudsjettene til oppgaver som sto i kø for å bli løst.

3. verden-landa har trukket et viktig prinsipielt skille mellom uretten i å angripe en nasjons sjølråderett og et rettferdig forsvar av denne sjølråderetten. Fredsbevegelsen i Norge trekker ikke dette skillet.

Arbeidsfolk i Norge har erfaring med å bli okkupert. En fredsbevegelsen som krever at Norge igjen skal legge seg åpent for en invasjon, kan ikke lykkes i å mobilisere større deler av befolkninga. Derfor er «Kvinner for fred», den pasifistiske argumentasjonene mot forhåndslagring o.l. i virkeligheten et *hinder* for å utviklet en nødvendig fredsbevegelse. En bevegelse som derimot reiser krav om nedrustning av Sovjet og USA bør ha mulighet til å få stor støtte. En slik støtte er nødvendig. FNs nedrustningskonferanse viste med all tydelighet at 3. verdens land aleine ikke kunne legge tilstrekkelig tyngde bak kravet. En forutsetning for at kravet om supermaktnedrustning skal bli fulgt opp, er en massiv oppslutning fra europeiske land. Disse landa har egne interesser av supermatksnedrustning. De har økonomiske virkemidler som supermaktene kan bli tvunget til å ta hensyn til. Og ikke minst vil en allianse mellom Europas stater og land i den 3. verden ha stor politisk tyngde. Forutsetninga er sjøl-

sagt at økonomiske boikottaksjoner og forslag som isolerer supermaktene politisk blir iverksatt. Dersom krav om nedrustning skal ha noen *mening*, må de ha en slik innretning. Det sier seg sjøl at dette ikke lar seg gjøre uten store massebevegelser i de landa det gjelder som kan presse regjeringa til slike tiltak.

Det er få emner det er mulig å servere så mye svada og tåkeprat om som nedrustning. Vi må kreve handling. Og vi må legge det presset som trengs på supermaktene for å tvinge dem til handling.

En progressiv fredsbevegelse må i *tillegg* ta opp to andre saker. I tråd med argumentene fra land i den 3. verden, er evnen til å forsvare sjølråderetten en faktor som kan utsette eller avverge et angrep. Hadde de vesteuropeiske landa, inkludert Norge, like sterk evne til å forsvare seg som Jugoslavia, var det uten tvil en viktig avskrek-kende faktor som ville stille en angriper overfor virkelig store problemer. En sovjetisk okkupant ville ha stått overfor oppgava å nedkjempe forsvar på en lang rekke fronter. Og sjøl om de sovjetiske arméene vant de første slaga, ville de møte motstand, sabotasje mot forsyningslinjer og troppetransporter over en lang periode. Mot en slik motstand måtte Sovjet vurdere å redusere antallet fronter ved å kutte ut angrepsmål, kutte ut ambisjonene om å kontrollere alle delene av de enkelte land osv.

En fredsbevegelse må også reise krav om beskyttelse av sivilbefolkninga *dersom* krigen bryter ut. Den kan ikke stille seg likegyldig til om et bombeangrep på Oslo dreper og lemlester et hundretalls eller tusenvis på tusenvis av innbyggere. Den skandaløse sivile beredskapen er en viktig utfordring for de fredspolitiske aksjonene som kommer. Til nå har fredsbevegelsene i Norge neglisjert dette.

Proletarisk internasjonalisme, støtte til frigjøringsbeve-gelsene, er viktig del av *fredsarbeidet*. Dess hardere motstand Sovjet møter i Afghanistan, dess mer styrker bindes i dette landet. Disse styrkene blir sjølsagt også

svekka. Indokinas slag mot USA gir en glimrende illustrasjon på dette. Kraftige motstandsbevegelser er en faktor som utsetter en verdenskrig. Solidaritetsarbeidet i Norge har betydning for hvor kraftig den afghanske motstanden blir.

I et større perspektiv er det solidaritetsarbeidet vi driver i dag viktig. De afghanske geriljasoldatene slår med sitt eksempel hull i myten om at et lite land ikke kan forsvare seg mot en supermaktsokkupasjon. Det nytter ikke å bortforklare denne innsatsen med spesielle og gunstige forhold som bare finnes i Afghanistan og ikke i Norge.

I en krig der Sovjet angriper mange nasjoner i og utenfor Europa, vil de møte motstand på mange fronter. Til sammen er disse nasjonene strategisk langt sterkere enn ei imperialistisk supermakt. Norge ble i stor grad frigjort av andre lands innsats i forrige krigen. Det er et viktig prinsippsspørsmål for oss å reise kamp i Norge, som en del av en internasjonal bevegelse. Det er viktig å nedkjempe talsmenn for borgerskapets linje fra 2. verdenskrig. Den solidariteten vi utvikler med frigjøringsbevegelser *i dag*, blir gode kort på handa mot de som fremmer en tvers gjennom usolidarisk linje.

Kapittel 9:

Noen viktige krav vi må reise

Som en oppsummering så langt, vil vi trekke fram en del krav det er viktig å diskutere og reise i tida framover. De henger innbyrdes sammen, men for oversiktens skyld tar vi dem opp i en del avsnitt.

Norges evne til å motstå et kuppangrep må styrkes. Dette innebærer blant annet:

- stående hærstyrker i Sør-Norge med den samme oppsetninga som i Nord-Norge
- nedkorting av mobiliseringstida ved at håndvåpen og personlig utstyr oppbevares privat som i Heimevernet, en ny hærordning som reduserer antall oppsetningssteder og effektiviserer mobiliseringa
- modernisering av luftvernet over byer, militære avdelinger, militære festningsanlegg osv.
- effektive tiltak for å sette flyplasser som er sovjetiske angrepsmål ut av spill
- modernisering av kystartilleriet og mineleggingskapasiteten
- økt beredskap ved større sovjetiske øvelser.

Forsvarets evne til bevegelig krigføring i dybden må erstatte det statiske flyplassforsvaret:

- ny forsvarsordning, spesielt ny ordning av hærens regionale ledelse, oppretting av minst 4 divisjonsledelser
- innføring av nye, taktiske reglementer som samsvarer med krigføring i dybden og full utnyttelse av mobiliteten
- ny organisering av infanteriet med henblikk på pan-

serbekjempelse

- utvikling av en realistisk plan for overføring av en brigade fra Sør-Norge til Nord-Norge
- endring av øvelsesoppleggene fra øvelse i å forsvare NATOs landgangsstyrker til utvikling av operasjoner basert på egne styrker.

Hæren og Heimevernet må moderniseres med utstyr som gir dem en sjanse mot moderne sovjetiske divisjoner:

- full oppsetning med panservernraketter som Carl Gustav og TOW. Det må skje umiddelbart
- full oppsetning med luftvernraketter, f.eks. RBS 70 i både Hæren og Heimevernet
- ingen reduksjon av førstegangstjenesten, men effektivisering av skytetrening, bruk av rakettutstyr
- ingen reduksjon av øvelsesdagene, økte rammer for både Hæren og Heimevernet. Lokalvernet må ha tilgang på midler og muligheter til å ha øvelser.

Av andre viktige krav nevner vi:

- kvinnelig verneplikt, hvor myndighetene også må legge forholdene til rette for de spesielle problemene som vil oppstå
- adgang til regelmessige diskusjoner av forsvars- og sikkerhetspolitikk for soldatene
- tiltak som hindrer at hæren kan brukes mot folket, blant annet lovforbud.

Hensikten med krava er å endre grunnleggende trekk ved forswarets organisering og utrustning. I tillegg er det viktig at det er Norges interesser som blir prioritert. I dag er det viktigste kravet å gå inn for at Norge trekker seg ut av NATOs felleskommandosystem. Vi må også kreve at de lagrene som finnes i Norge fjernes og ikke binder opp kapasitet i det norske forsvaret.

Vi må støtte tiltak i Vest-Europa som styrker det konvensjonelle forsvaret og evnen til å stå mot en sovjetisk invasjon. Samtidig er det viktig å gå mot en utvikling der

en større del av forsvarsmidlene brukes til kjernefysiske våpen og moderniseringer av disse våpna. Foreløpig har det ikke vært reist forslag om å satse på kjernefysiske våpen i Norge. Men vi må være på vakt. I Sverige er det reist forslag om å erstatte mobiliseringshæren et stykke på vei med teknologi og kjernefysiske våpen.

En slik omlegging av forsvaret som den vi har foreslått er samtidig et viktig skritt i kampen for freden. En omlegging, som er uttrykk for å ta oppgjør med en unnfallenhetslinje overfor Sovjet, vil ha en positiv effekt i retning av å *utsette* krigen. Effekten blir større dess flere av de truede landa som gjennomfører en styrking av sitt nasjonale forsvar.

I kampen for å utsette krigen, om mulig bidra til å avverge den, må vi reise krav på to andre viktige områder også:

— kreve nedrustning av supermaktene og gå inn for sanksjoner i politikk og handel som gjør at det blir tyngde i slike krav

— uforbeholdent støtte frigjøringsbevegelser som kjemper mot imperialismen, og spesielt supermakta Sovjet. Legg til støtte til kampen for demokratiske rettigheter i Polen og Sovjets øst-europeiske kolonier. Dette er deler av en brei internasjonal front med en felles hovedfiende, nemlig den mest aggressive supermakta i dag. Det svekker denne supermakta når den må binde og spre sine krefter i størst mulig grad. Og kampene i Polen i dag kan få viktige positive konsekvenser i retning av opprør mot Sovjet *under* en storkrig.

Kapittel 10: Kjernefysiske våpen — en mulighet?

Det imperialistiske verdenssystemet har ei merittliste som ikke levner tvil om at masseødeleggelsesvåpen, masse-terror, masse-mord blir brukt om det tjener imperialismens interesser. De to imperialistiske supermaktene har mye å stå til rette for: — politisk undertrykking, feilernæring og sult, giftgass i Eritrea, Afghanistan og Kampuchea, kjemisk krigføring i Indokina osv.

De imperialistiske supermaktene Sovjet og USA går i spissen for å utvikle kjernefysiske våpen i dag. *Og dersom det er i disse supermaktens interesser*, blir disse terrorvåpna brukt, uten hensyn til moralske kriterier. Spørsmålet blir, hvilke interesser *har* Sovjet og USA av å bruke kjernefysiske våpen?

Kan en kjernefysisk krig vinnes?

En storkrig vil være en kamp om å utbytte Europa og resten av verden. Mer spesielt en krig hvor Sovjet vil øke sin *innflytelsesfære* så denne innflytelsen samsvarer med Sovjets økonomiske, politiske og militære styrke. USA på sin side utkjemper en krig for å forsvare sin utbytting, sine interessesfærer.

Dersom Sovjet hadde kjernefysiske våpen som lamslo USA, — uten at tapet av sovjetisk befolkning og produksjonsgrunnlag ble for stort, kunne Sovjet oppnå sine økonomiske og politiske mål med kjernefysiske våpen.

De kunne *vinne* en kjernefysisk krig. Omvendt kunne USA utslette den største truselen mot deres dominerende rolle i verden, om USA kunne lamslå Sovjet med et førsteslag.

I 50-åra hadde USA denne kjernefysiske kapasiteten. Mange reaksjonære tok til orde for at det den gang sosialistiske Sovjet skulle bombes med kjernefysiske våpen. Så seint som i 1960 utnyttet USA sin kjernefysiske dominans til utpressing av Sovjet i forbindelse med Cuba-krisen. Sovjet begynte arbeidet med å utbygge en kjernefysisk styrke som kunne hindre slik utpressing mens Sovjet ennå var sosialistisk. Forsåvidt er det parallellt til utbygginga av en kjernefysisk styrke i Kina for å hindre at Sovjet kan drive utpressing mot landet.

Inntil Sovjet i 60- og 70-åra bygde opp en strategisk kjernefysisk styrke som var så omfattende at de kunne gjennomføre et *tilsvar*, etter et amerikansk førsteangrep, kunne USA vinne en kjernefysisk krig. Det var på dette grunnlaget USA utformet sin «massiv gjengjeldelse»-doktrine som gjorde klart at ethvert angrep fra Sovjet, med konvensjonelle eller kjernefysiske våpen, ville bli møtt med en drepende kjernefysisk salve. USA utnyttet sin kjernefysiske overlegenhet til å drive *politisk* press.

Utviklinga av sovjetiske langdistanseraketter og oppbygging av en strategisk ubåtflåte som kunne skyte ut rakettene, skapte en terrorbalanse der ingen av partene kunne regne med å vinne en kjernefysisk krig. Den nye situasjonen ga grunnlag for nye militærdoktriner. USA utviklet doktrinen om at ethvert angrep ville bli møtt med en *tilsvarende* gjengjeldelsesaksjon, «flexible response», dvs. et kjernefysisk angrep med kjernefysiske våpen og et konvensjonelt angrep med konvensjonelle våpen. I Sovjet oppsto det en større diskusjon om hvilken plass kjernefysiske våpen skulle ha i militærapparatet. Krustsjov hadde tatt til orde for ensidig satsing på kjernefysiske våpen. Han gikk inn for reduksjon av de

konvensjonelle styrkene. Dette fikk motbør. Det synet som vant fram og som råder i dag, er at både de konvensjonelle og de kjernefysiske styrkene må bygges opp.

Bakgrunnen er at Sovjets militære doktriner bygger på at det vil være de *konvensjonelle* styrkene, med infanterisoldatene i sentrum, som vil *avgjøre* en verdenskrig. Derfor senket ikke Sovjet tempoet i den konvensjonelle rustninga slik som USA, men opparbeida seg tvert i mot en *overlegenhet* i løpet av 70-åra med hensyn til konvensjonell slagkraft.

På samme tid fortsatte Sovjet å ruste opp sine kjernefysiske arsenaler. Målet har vært å oppnå slagkraft nok til å slå ut USA i et førsteslag, dvs. være i stand til å vinne en kjernefysisk krig. Videre har målet vært å utvikle en overvekt med hensyn til kjernefysiske våpen som kan brukes mot europeiske mål. Og endelig har målet vært å integrere taktiske kjernefysiske våpen som en del av de sovjetiske artilleristyrkene i de konvensjonelle hæravdelingene. De sovjetiske militærdoktrinene samsvarer med disse målettingene. En krig om Europa vil bli ført med *både* kjernefysiske og konvensjonelle våpen. De kjernefysiske våpnene utgjør en del av det sovjetiske artilleriets slagkraft, om enn en svært slagkraftig del.

De fleste er enige om at det som preger det kjernefysiske styrkeforholdet mellom supermaktene med hensyn til langdistanseraketter, det *strategiske* styrkeforholdet, er *balanse*. Det eksisterer i dag en reell terrorbalanse.

Det er ingen grunn til å regne med at denne balansen vil endre seg avgjørende de nærmeste tiårene. Men her er det delte meninger. La oss gå gjennom påstandene om at *Sovjet* kan komme i strategisk kjernefysisk overvekt og at *USA* kan oppnå en slik overvekt.

«Sovjet truer USAs utskytningsramper»

Sovjet har gjennomført viktige moderniseringer av de landbaserte rakettstyrkene. SS-17, SS-18 og SS-19-rakettene skiller seg fra sine forgjengere ved at de har fått MIRV-kapasitet, dvs. de har flere stridshoder på samme rakett som kan styres mot ulike mål uavhengig av hverandre. Det er grunn til å merke seg at denne teknologiske kapasiteten har Sovjet bygd inn bare 4—5 år etter at USA utstyrte sine raketter med MIRV-kapasitet. I USA spekuleres det om disse moderniseringene, og tilsvarende moderniseringer i den ubåt-baserte rakettstyrken, kan gi Sovjet en kapasitet til å *vinne* en kjernefysisk krig, dvs. slå ut de amerikanske Minuteman-rakett-siloene, ramme de flybårne rakettene og de ubåtbaserte rakettene. Det er spesielt den økte treffsikkerheten som har vakt reaksjoner.

Minuteman-raketten som skytes fra siloer på land-jorda er trolig kartlagt og innen rekkevidde for sovjetiske angrep. De to andre «beina» i triaden, ubåtene og flyene, skaper også bekymring, særlig de eldre B-52-bombeflyene som går under lydens hastighet og har et stort volum med liten manøverevne.

Dette er bakgrunnen for USAs nye atomstrategi. Den består i flere elementer og er et tilsvarende på en reell opprustning fra Sovjet som truer med å trekke terrorbalansen ut av likevekt.

Det ene elementet er at *hele* det kjernefysiske arsenalet skal siktes inn mot militære, politiske og kommunikasjonssentra i Sovjet, i motsetning til rundt 50% tidligere. «Faren» ligger i at Sovjet skal kunne evakuere byene som tidligere var bombemål og gjøre denne del av truselen virkningsløs.

Det andre elementet er modernisering av såvel Minuteman-raketten som utskytningsrampene, det som kalles MX-systemet. Det går ut på å bygge 4600 siloer til

1300 raketter, med innbyrdes skinnegående transportsystem som kan flytte de nye MX-rakettene rundt omkring slik at Sovjet ikke vet hvor de befinner seg til enhver tid.

Det tredje elementet som kanskje skyter fart når Reagan overtar som president, er utviklinga av et nytt bombefly, B-1 som skal erstatte B-52. Carter skrinla dette prosjektet.

Det fjerde elementet er modernisering av ubåtflåten. Det femte er å utvikle et tilsvarende på Sovjets SS-20-raketter i form av krysser-raketter og utplassering av Pershing II i Vest-Europa. Den offisielle begrunnelsen er at Vest-Europa må forsvare seg sjøl mot SS-20. Det er reelt nok. I tillegg oppnår USA at de får kontroll over 652 mellom-distanseraketter som kan ramme mål i Sovjet.

Er Sovjet i dag, før de nye planene til USA blir iverksatt, i stand til å vinne en kjernefysisk krig? Neppe. USAs strategiske ubåtflåte, liksom Sovjets ubåtflåte, er vanskelig å få ram på. Rakettene som blir skutt ut fra disse ubåtene vil ha så stor ødeleggende virkning på det sovjetiske militærapparatet, administrasjonen og produksjonsgrunnlaget at ulempene mer enn veier opp fordelene Sovjet kunne oppnå ved å slå til. I tillegg kan ikke Kreml kalkulere med å slå ut alle de fast stasjonerte Minuteman-II rakettene på amerikansk jord i et første-slag.

Bekymringen i USA for at Sovjet i den nærmeste framtida vil være i stand til å overvinne de mulighetene USA har til et gjengjeldelsesangrep, er overdrevet.

Kan USA vinne?

Flere har tatt til orde for at USAs nye atomstrategi gir denne supermakta mulighet til å vinne en kjernefysisk krig. Dette er de viktigste argumentene:

— USA utvikler lytte- og etterretningsteknologi som kan

gi USA mulighet til å vite hvor de sovjetiske ubåtene til enhver tid befinner seg. Spesielt gjelder dette lytteutstyr av typen SOSUS-nett (kjeder av passive hydrofoner), Orionfly, lydbøyer som slippes fra fly, tauede hydrofoner. Sammen med nyere matematiske metoder og kraftige regnemaskiner som kan behandle den enorme datamengden dette lytteutstyret henter inn, kan havet bli «gjennomsiktig».

— Høypresise raketter, blant annet de nye MX-rakettene, som har treffsikkerhet ned til et titalls meter og kan ramme sovjetiske militære installasjoner med en presisjon og ødeleggelseeffekt som setter Sovjet ut av stand til gjengjeldelse. Krysserraketter, og terminalstyrte raketter, eksempler på dette.

Til sammen kan dette gi USA en overlegenhet som forrykker terrorbalansen og øker faren for kjernefysisk krig.

Det er et gjennomgående trekk ved vurderinger av denne typen at de forutsetter en sovjetisk tilbakeliggenskap når det gjelder teknologi som neppe samsvarer med virkeligheten.

Dessuten blir *framtidige*, amerikanske prosjekter samholdt med *nåværende* sovjetiske våpen. Grunnen er opplagt den at USA offentliggjør mye av sine planer, mens Sovjets planer er lite kjent før de eksisterer som realiteter. Eksempler på det siste er en melding om en ny sovjetisk ubåt på 30 000 tonn som få vet noe om, men som er sjøsatt. Et annet eksempel er SS-20-raketten. Noen hevder at NATOs utplassering av krysser-raketter og Pershing II ikke kan oppfattes som et svar på SS-20 fordi NATO-rakettene ble planlagt lenge før SS-20 ble utplassert. Men SS-20 ble utplassert fra 1977. Planene om NATO-våpnene ble påbegynt 10 år før utplassering. SS-20 ble altså høyst sannsynlig prosjektert allerede fra starten av 70-åra.

USA kan ligge noen få år foran Sovjet teknologisk. *Tendensen* er at forskjellen blir mindre.

Mer stillegående atomdrevne utbåter, utstyr som kan forstyrre lyttemekanismene eller ødelegge dem, *sovjetiske* krysser-raketter (som prosjekteres), *sovjetiske* raketter med kvalitativt økt treffsikkerhet er noen eksempler på prosjekter som kullkaster teorien om en framtidig amerikansk overlegenhet. *Tendensen* hittil har vært at Sovjet *kapper ned* på USAs teknologiske forsprang i militærsektoren. En årsak til dette er vestlig eksport av teknologi til Sovjet. Mens mange opererer med at USA ligger rundt ti år foran Sovjet, viser undersøkelser av sovjetisk mikroprosessorteknologi at forspranget neppe er mer enn tre år.

Bekymringa over en mulig amerikansk førsteslagskapasitet er med andre ord like ubegrunna som bekymringa for en tilsvarende sovjetisk kapasitet. Alt tyder på at terrorbalansen også de nærmeste tiåra vil være reell.

Denne strategiske balansen er nødvendig for å hindre atomutpressingspolitikk fra den ene supermakta over den andre. Det forhindrer ikke at de vil utnytte sin kjernefysiske styrke til utpressing i *Europa*, i såvel fredstid som i krig.

Kjernefysisk krig i Europa

Det er kommet et nytt og truende element inn i den kjernefysiske kapprustninga mellom supermaktene de siste årene. Det gjelder såkalte «eurostrategiske» kjernefysiske raketter, dvs. mellomdistanseraketter som er rettet inn mot Vest- og Øst-Europa. I og med utplassering av SS-20 i et antall på 165 (1980) og vedtaket om utplassering av krysser-raketter og Pershing II i Vest-Europa, har terskelen for bruk av kjernefysiske våpen i kampen om Europa sunket. De eurostrategiske rakettene er en trusel

mot millioner mennesker og det vil i praksis være borti-
mot umulig å trekke grenser mellom disse og reint takti-
ske raketter. F.eks. regnes den nye sovjetiske SS-22-
raketten som en taktisk rakett. Med taktisk blir det som
regel referert til et våpen som kan brukes innafor et av-
grensa slagfelt. SS-22 har rekkevidde på 75—100 mil,
mens SS-20 har rekkevidde på 400 mil. Det er umulig å
trekke et skarpt definert skille mellom slike raketter i
fredstid. Og sjølsagt ennå mer umulig å trekke et skille i
krigstid. Opptrappinga til full kjernefysisk krig i Europa
er rundt hjørnet.

Sovjet størst kjernefysisk slagkraft

Den sovjetiske *evnen* til kjernefysisk krigføring i Europa
er langt større enn USAs. Pr. i dag har f.eks. Sovjet 660
raketter, inkludert 120 SS-20-raketter, som truer Euro-
pa. USA og NATO har om lag halvparten av dette. Sov-
jet har 370 eurostrategiske bombefly, mens USA/NATO
har rundt 300. Det som først og fremst gir Sovjet en
overvekt, er likevel oppbygginga av den taktiske, kjerne-
fysiske styrken. Mens USA har stilt opp sine taktiske,
kjernefysiske arsenaler i 3 spesialbrigader, inngår takti-
ske kjernefysiske våpen i *alle* 75 divisjoner den sovjetiske
arméen er delt inn i. Mens USA kan true med bruk av
taktiske kjernefysiske våpen i tre områder, kan Sovjet
gjøre det samme på 75 avsnitt i kamphandlingene. Denne
forskjellen har historiske røtter og røtter i ulik vurdering
av karakteren til kjernefysiske våpen. I et nøtteskall ut-
trykker den sovjetiske oppstillinga deres doktrine om at
kjernefysiske våpen blir oppfatta som en spesielt slag-
kraftig del av artilleriet.

Denne oppstillinga henger også sammen med linja for
de sovjetiske taktiske operasjonene som er basert på at
en sovjetisk militær enhet i minst mulig grad skal drive

stillingskrig mot en forsvarer som har forskansa seg, men øke tyngden i angrepet til forsvaret brister. Dette var et viktig element i den taktiske linja da de røde armene rulla tyskerne tilbake i siste del av forrige krigen. I følge sovjetiske offisielle militærdoktriner, er taktiske kjernefysiske våpen et viktig tilskudd for å iverksette konsentrert slagkraft i en ny krig.

Hva tjener supermaktene på å bruke kjernefysiske våpen?

Cuba-krisen illustrerer en viktig effekt av kjernefysiske våpen i fredstid, nemlig som politisk utpressingsmiddel. Men denne utpressingspolitikken har også en annen, og kanskje viktigere effekt, — nemlig som trusel bak speilet overfor folk som vil gjøre nødvendige tiltak for å forsvare seg mot en supermaktsokkupasjon. Eksistensen av kjernefysiske våpen i så store mengder og med så varierte bruksområder, skal få folk til å *legge ned et konvensjonelt forsvar* og gi opp sivile beskyttelsestiltak. Det er umulig å se bort fra denne politiske effekten i Norge.

Eksistensen av kjernefysiske våpen i dette omfanget supermaktene har til disposisjon, er en skremmende realitet. Tiltak som senker terskelen for bruk av kjernefysiske våpen kan øke frykten. Rundt hjørnet ligger tanken om at det ikke er mulig å stille opp noe mot slike våpen, at konvensjonelle våpen er ubrukbare, og at det eneste som nytter er å be supermaktene slutte med denne forferdelige opprustinga. Slike synspunkter har talsmenn i partiledelsen i SV og i enkelte av fredsinitiativene vi har sett det siste året.

Atom-pasifismen

Imperialismen kunne utnytte pasifistisk ideologi i Norge før 2. verdenskrig. Denne ideologien gir *noe* av forklaringa på parolen om det brukne geværet, de lave bevilgningene til forsvaret osv. Den var en av flere faktorer som førte til at Tyskland okkuperte Norge. Med et sterkere forsvar kunne okkupasjonen vært unngått. Norge kunne bidratt for fullt til at det tredje riket fikk ennå kortere levetid. Pasifismen virker med andre ord *mot* sine «ideelle, edle» hensikter om at krig skal unngås.

De kjernefysiske masseterrorvåpnene har gitt supermaktene mulighet til å legge inn en ny dimensjon i pasifismen og gjøre mange *flere* til ofre for handlingslamelse. Supermaktene kan spekulere i skremseffekten av de kjernefysiske våpnene de har på lager og oppnå det samme som Tyskland oppnådde, at forsvarsevnen til landa som var utpekt til ofre ble senket. De kan spekulere i en blind redsel som ikke ser at supermaktene ut fra *egne* interesser ikke *ønsker* å bruke kjernefysiske våpen. *Atom-pasifismen er etter min vurdering den viktigste politiske effekten av kjernefysiske våpen.* Mens tyskerne kunne innta Hamar med fire mann i ly av trusler om bombing av byen, kan Sovjet innta Norge med et minimum av konvensjonell innsats i ly av trusler om kjernefysisk bombing, — dersom pasifismen i atomalderens variasjon ikke blir kraftig tilbakevist.

Vil supermaktene bruke kjernefysiske våpen?

Det er ikke mulig å se bort fra at sinnsforvirra offiserer, kommunikasjonssvikt osv. kan føre til ulogiske disposisjoner som ikke er i den krigførende partens egne interesser. Begge verdenskrigene ble i all hovedsak utkjempa etter rasjonelle mønstre fra begge de krigførende partene

for å oppnå størst mulige fordeler for seg sjøl. Det vil være mønsteret i den neste eventuelle krigen også. Derfor er det av betydning å gjøre en vurdering av hvilke fordeler og ulemper supermaktene får ved bruk av taktiske kjernefysiske våpen i en krig.

De kjernefysiske taktiske våpnene skiller seg fra de konvensjonelle ved at en ladning gir helt andre ødeleggelsesmønstre og større ødeleggelser. Isolert kan dette gi fordeler, bl.a. fordi det krever færre bomberaids inn over fiendens område. Ulempene er imidlertid mer iøyenfallende. En kjernefysisk sprengladning har tre effekter. Et lufttrykk som raserer fiendtlige mål, varmebølge som ødelegger fienden og radioaktivt nedfall som hindrer fiendens operasjoner. Ved sprengning av en kjernefysisk ladning på størrelse med en Hiroshimabombe over Oslo, vil f.eks. det umiddelbare radioaktive nedfallet drepe 150 000 mennesker i bykjerna, — hvis de ikke har beskyttelse. Men samtidig som motstanderen tvinges til å beskytte seg, vil problemet for en angriper være at målet er å rykke *inn* i et radioaktivt område.

Studier som er gjort viser at det er et uhyre omfattende opprenskningsarbeid som må til for å renske området for radioaktivt nedfall. F.eks. regner man med flere måneders arbeid for å renske en middels stor by. For en angriper er dette nødvendig for å bruke dette området til å frakte forsyninger gjennom, bruke området til oppholdssted for reservestyrker osv. Sjøl om soldatene i fronten er beskyttet og rustet til å kjempe i et område med radioaktivt nedfall, vil helt nødvendig bruk av det samme området når framrykkingen skal fortsette, by på store problemer.

Et annet usikkerhetsmoment er at radioaktivt nedfall driver med vinden og kan, akkurat som gass, ramme der en sjøl minst ønsker det.

En tredje «ulempe» er at bruk av kjernefysiske våpen overskrider en terskel som gjør at man må regne med

gjengjeldelse. Det er mulig at kjernefysiske bomber kan brukes til å utslette havgående konvoier uten at motstanderen oppdager at det er brukt kjernefysiske, ikke konvensjonelle våpen. Men på land er det ikke mulig.

Ut fra militære hensyn er kjernefysiske våpen et tveegget sverd. Men også *etter* at en krig har brutt ut er *truseleffekten* viktig. Den vil henge som en trusel over NATO-styrker som er langt dårligere utstyrt for å kjempe under radioaktive forhold enn sine motstandere. Kanskje vet de at Sovjet alt har brukt taktiske kjernefysiske våpen på andre fronter. Det er klart at Sovjet kan og vil spekulere i denne frykten og utnytte en utpressingstaktikk for å svekke motstandernes moral og kampevne.

De taktiske operasjonsplanene i den sovjetiske arméen legger en ganske annen vekt på *mobilitet* og styrkekonentrasjon enn NATOs taktiske linjer. Vi har tidligere nevnt eksempler på dette. Poenget her er at de sovjetiske taktiske doktrinene framhever de mulighetene taktiske kjernefysiske våpen gir for å øke effekten i hurtig framrykking. Kjernefysiske taktiske våpen står sentralt i de sovjetiske operasjonsplanene som vil bli satt ut i livet av divisjonsledelsen i en krig. Det er opp til divisjonslederen å bruke rakettbrigaden.

For det første betyr dette at Sovjet legger mindre vekt på de negative virkningene av disse taktiske våpnene enn NATO. I NATO er taktiske kjernefysiske våpen først og fremst en trusel bak speilet som kan settes inn hvis fienden gjør det eller hvis krigen utvikler seg svært ugunstig. Og hensikten med NATOs taktiske våpen er å rasle med dem som forsmak på grovere skyts som kan komme. Denne formen for utpressing virker for øvrig lite overbevisende ettersom Sovjet har et overtak når det gjelder taktiske og eurostrategiske kjernefysiske våpen.

For det andre betyr dette at det er Sovjets doktriner og kjernefysiske våpen som først og fremst senker atomterskelen i Europa.

Kjernefysiske taktiske våpen er ikke egnet til bruk mot spredte avdelinger, men først og fremst mot konsentrerte enheter som panserarméer, større infanterienheter osv. Når dette våpenet ikke er brukt verken i Afghanistan eller Indokina har det politiske årsaker. Samtidig ville det ha lite hensikt å bruke det mot geriljaenheter spredt over et stort område.

Sovjet godt forberedt

De sovjetiske beskyttelsestiltaka mot kjernefysiske våpen ligger langt foran NATOs. De nye sovjetiske stridsvognerne er utstyrt med nødvendige gassfiltre for å kunne operere i et radioaktivt område over en tid. De sovjetiske infanteristene skal i stor grad fraktes i pansrede personellkjøretøyer som har samme gassfiltre. De har beskyttelsesdrakter som gir dem en overlegenhet i forhold til NATOs soldater i kamp under radioaktive forhold. Disse beskyttelsestiltaka tjener samtidig til å redusere effekten av bruk av kjernefysiske våpen fra NATOs side.

«Aske og ruiner tilbake»

Når SV og NKP hevder, som en vedtatt sannhet, at en krig i dag blir en kjernefysisk, totalutslettende krig, ser de bort fra krigens egne lovmessigheter. Jeg tenker da ikke på internasjonale konvensjoner som forbyr ulike typer våpen. Men på de lovmessighetene som gir seg ut fra at en part i en krig disponerer våpen og styrker ut fra hva som tjener denne partenes *interesser*.

En krig om Europa er verken for USA eller Sovjet en krig om forkulla rester av en verdensdel. Det er en imperialistisk kamp om retten til å dominere og utbytte folket i Europa, en kamp om å utnytte de 2500 milliardene som

er Europas bruttonasjonalprodukt. Når Dresden og ikke industrisenteret Ruhr ble teppebombet i 2. verdenskrig, er det et uttrykk for at krigen styres etter lover som har røtter i hva som er målet med krigen.

En lang rekke faktorer peker mot at kjernefysiske taktiske våpen blir brukt. Hvis Sovjet bruker kjernefysiske våpen, gjelder det først og fremst mindre, taktiske ladninger. Det vi med *sikkerhet* kan slå fast, er at kjernefysiske våpen *i dag* har den ønskede effekten fra supermaktene og spesielt Sovjets side, fordi de er effektive *politiske* våpen. Det kan virke som et paradoks at atompasifismens tilhengere, som agiterer mot kjernefysiske våpen, *gjør disse våpnene til effektive redskaper i fredstid*.

Denne politiske effekten av kjernefysiske våpen kan ødelegges. Den bygger på en blind frykt for at verden blir lagt i aske. Effekten blir redusert hvis vi ser at totalutslettelse er uforenlig med supermaktene interesser og mål med krigen. Truselen om totalutslettelse er i virkeligheten en bløff. Denne bløffen blir enda mindre virkningsfull hvis det blir bygd ut forsvarstiltak, f.eks. tilfluktsrom, evakueringsopplegg osv.

Kampen mot kjernefysiske våpen

De viktigste krava i denne kampen er presentert på FNs spesielle sesjon for nedrustning i 1978. Her ble det tatt til orde for at *supermaktene* måtte rustes ned, under internasjonal kontroll. Det gjaldt både konvensjonelle og kjernefysiske våpen. Det er Sovjet og USA som sitter på arsenalene av kjernefysisk sprengkraft. Det sentrale kravet er at de ruster ned. Når supermaktene kommer ned på nivået andre land som har kjernefysiske våpen ligger på, må disse landa sammen med supermaktene kvitte seg med disse våpna fullt og helt.

Mange land fra den tredje verden sto bak et slikt krav. Men kravet får ikke tilstrekkelig tyngde om ikke landa i Europa slutter helhjerta opp om det og presser supermaktene med økonomiske og politiske midler. Den norske regjeringa må presses til å stille seg bak slike krav.

Atomfri sone i Norden

Ett av krava på den spesielle nedrustningskonferansen var utvikling av atomfrie soner. President Kekkonen i Finland har i lang tid tatt til orde for en atomfri sone i Norden. Jens Evensen fikk nylig på pukkelen for å stille seg bak dette kravet.

Hva finnes av kjernefysiske våpen i Norden, i dag? Offisielt ingenting. Det er liten grunn til å påstå at det er lagret kjernefysiske våpen i hemmelighet i noe nordisk land.

Når Norden likevel ikke er fritt for kjernefysiske våpen, er det fordi Sovjet i Leningrad forsvarsdistrikt har plassert ut raketter som kan nå hele Norden. Det gjelder SS-20-raketten og den «taktiske» raketten SS-22. Mens den første kan nå hele Norge fra Kola eller Leningrad, kan SS-22 nå Nord-Norge fra Kola og Sør-Norge fra Øst-Tyskland. Derfor må et krav om atomfritt Norden inkludere kravet om at denne kjernefysiske truselen mot Norden fjernes. Dette må skje under overvåking av representanter for alle de nordiske landa som også må gis kontrollmuligheter for å hindre at de mobile SS-20 og SS-22-rakettene ikke blir plassert ut seinere. Jens Evensen ønske om skriftlige garantier mot bruk av kjernefysiske våpen er ikke tilstrekkelig. Slike garantier bør kreves uansett, uten innrømmelser fra f.eks. Norge som ikke har kjernefysiske våpen på norsk jord. Men slike garantier er ingen reell garanti ettersom traktater er null verdt i en krigssituasjon.

Avtaler, kontroll, garantier osv. om et atomfritt Norden vil uansett ha store smutthull. De opphører i krig og Sovjet vil til enhver tid ha muligheter til å bruke kjernefysiske våpen mot Norge.

Det vi må gjøre, er for det første å legge makt bak kravet om supermaktsnedrustning. Samtidig må vi kreve et helt annet sivilt forsvar enn i dag og en ordning av de norske militære styrkene som gjør dem til et så lite attraktivt mål for kjernefysiske våpen som mulig.

Sivilforsvaret

Beskyttelse mot kjernefysiske våpen har tre former. Det ene er tilfluktsrom utstyrt med nødvendig gassfiltre. Det andre er verneutstyr og de tredje er evakuering av spesielt byer. Det er katastrofale forhold når det gjelder *alt* dette.

Noen hevder at beskyttelsestiltak ikke har noen virkning, ja de stiller slike tiltak *opp imot* nødvendige omlegginger av det konvensjonelle forsvaret, peker på «millioner» til et sivilforsvar som ikke har noen mening. Det er å snu tingene på hodet. Tilfluktsrom hjelper ikke for dem som er i sentret for en kjernefysisk sprengning. Men det kan berge livet til tusener som er i nærheten og som ellers ville bli drept eller skadd av den umiddelbare strålinga. Det samme gjelder verneutstyr. Størrelsen av den kjernefysiske ladninga er viktig, — både for potensielle ofre og for den som skal bombe. Det er et dårlig argument mot tilfluktssom at det kan bli brukt bomber på opp til 50 megatonn. Ødeleggelsen av kommunikasjon, transportmuligheter, administrasjonssentra osv. i f.eks. Oslo ville bli så total at det ville ha liten verdi for en okkupantmakt om de slapp ei slik bombe.

Derimot ville den politiske terrorvirkninga bli stor med en mindre ladning, hvis Oslo lå like ubeskytta som i dag. Og omvendt, — en angriper ville nøle med å bruke ei

bombe som for å skape politisk terror måtte være så stor at den la i grus de nødvendige funksjonene okkupanten sjøl trengte i Oslo.

Ordninga av de militære styrkene

AKP(m-l) har i mange sammenhenger argumentert mot det statiske flyplassforsvaret som er forsvarets oppgave i dag. Et slikt forsvar, konsentrert og i faste stillinger, er langt mer utsatt for å bli knust med kjernefysiske våpen enn en hær som operer i mindre enheter, over et større område og har som oppgave å nedkjempe fienden, ikke å forsvare en flyplass.

De taktiske operasjonsdirektivene til Brigaden i Nord-Norge er et eksempel. Dersom Sovjet så det formålstjenlig å ramme de norske flystyrkene, eventuelt flystyrker overført fra utlandet og den største stående styrken i Norge, er en kjernefysisk ladning over Bardufossområdet en mulighet. Slik forsvarer er ordnet i dag, ville det rive vekk mye av den forsvarsevnen Regjering og Storting skilter med overfor folk.

En omlegging av forsvarer er nødvendig, — også av hensyn til den kjernefysiske truselen fra øst. Av andre, viktige bombemål som også er spesielt utsatt, er depotene og ammunisjonslagrene som er konsentrert i store enheter og temmelig avgjørende for om det blir satt opp en mobiliseringshær i det hele tatt. De bør desentraliseres, også av hensyn til truselen om kjernefysisk angrep.

Kapittel 11:

Derfor må forsvaret styrkes, — i dag

Hvilken hensikt har det å gjøre de endringene vi tidligere har gått inn på i det norske forsvaret? Vil ikke utgangen likevel være en okkupasjon?

Det går ikke an å utelukke at et nasjonalt, uavhengig forsvar, — under helt spesielle forhold, virkelig kan forhindre en sovjetisk okkupasjon. Det sannsynlige er likevel at Sovjet klarer å okkupere landet. Men med de endringene vi kjemper for, står vi likevel kvalitativt bedre rusta i den langvarige krigen for å frigjøre Norge.

I «AKP(m-l)s militærpolitiske program» heter det (punkt 5.2, side 27):

Men den borgerlige militærmakta i Norge vil ikke være i stand til å føre en *langvarig* krig mot en sovjetisk invasjonshær. Hele utrustninga, taktikken og militærpolitikken til den norske militærmakta er bygd opp på *kortvarig motstand*. Derfor slår parti-programmet helt rett fast at: «Sjøl om det norske «forsvaret» skulle yte en viss motstand mot eit åtak, er det mest truleg at det vil bryte saman etter ei viss tid.»

Derfor er det det væpna folket sjøl som gjennom langvarig krig er den eneste krafta som vil kunne frigjøre Norge fra okkupasjon og fremmedherredømme.

En borgerlig hær

Sjøl om alle de krava vi har nevnt ble innfridd, endra det ikke et grunnleggende trekk ved de militær styrkene vi har i Norge. De er under kommando av borgerskapet. Det vil si at uansett utstyr, øvelsesopplegg og innstilling hos soldatene, vil borgerskapets politiske linje ligge til grunn for hvilke ordre og planer som blir utvikla i stabene. Et knippe av disse politiske linjene kan illustrerer poenget: 'Det ligger store etterkrigsfortjenester i å ha en intakt produksjonsstab, hel og uskadd,' 'Ingen er tjent med nyttesløse krigshandlinger,' 'Vi får innordne oss til unnsetningene kommer,' 'Jo hardere vi kjemper, jo hardere okkupasjonsvilkår.' Borgerskapet som klasse vil legge hovedvekta på hvordan profitten best kan sikres under de rådende forholda.

I 1940 møtte tyskerne en dårlig utstyrt, lite trent norsk hær. Den elendige utrustninga spilte uten tvil også inn på offiserenes vilje til å kjempe. Samtidig svartmalte f.eks. Generalstaben situasjonen mye da den anbefalte regjeringa å kapitulere 10. april. I felttoget langs Mjøsa og i Gudbrandsdalen overvurderte den norske hærledelsen tyskerne konsekvent. Tilliten til egne tropper var gjennomgående liten. Det fantes mange *unntak* i offiserskorpset, folk som våget å kjempe og som oppnådde seire.

Sjøl om soldatene er arbeidsfolk, kan ikke en borgerlig hær bli en folkehær. Ganske enkelt fordi det vil være den militærpolitiske linja som avgjør karakteren av hæren. Og denne linja utformes i den øverste militære ledelsen. Ikke blant de menige soldatene.

Derfor vil en folkehær kjenneteknes av at det er arbeiderklassen som er førende. Det er en hardnakka, ubøyelig, seig motstand som er grunnlaget for den militærpolitiske linja, fordi denne linja svarer til de klassemessige

interessene arbeidsfolk har av å bli kvitt okkupantåket.

I denne folkehæren er det sjølsagt plass for alle som vil føre en konsekvent kamp til Norge er frigjort. Det gjelder også de offiserene som slutter opp om en slik kamp. Ja, av hensyn til deres militærkunnskaper, er det viktig å jobbe i dag for at så mange som mulig innen offiserskorpset mobiliseres i en folkehær.

Hvorfor reise krav til denne borgerlige hæren nå?

For det første er det ikke likegyldig for noen om det forsvaret vi har er utstyrt, trent og ordnet så det kan kjempe så *effektivt* som mulig. Den som er likegyldig til dette spørsmålet, sier jo i virkeligheten at vi kan gi blaffen i et forsvar ettersom vi trolig blir okkupert likevel.

Det kan heller ikke være likegyldig hvor mye motstand en okkupantmakt møter. Dersom vi slo med all den effekten vi kan mobilisere mot det første kuppangrepet, er det mulig at det kan slås tilbake. Det betyr at oppgava med å okkupere Norge ikke blir mindre viktig, men langt vanskeligere, binder langt større styrker, gir langt større muligheter for å mobilisere felthæren, sivil motstand osv. og påføre fienden en lang rekke nederlag. Slike kamper slår hull i myten om en uovervinnelig angriper og inspirerer til motstand.

Det er heller ikke likegyldig for en folkekrig om soldatene er utstyrt med effektive våpen og har lært seg å bruke dem på forhånd. Tvert imot må det være en enorm fordel å lære våpenbruk i fred, få fri på jobben for øvelser, drive skarpskyting på bane osv. framover å gjøre den samme opplæringsjobben illegalt i et okkupert land, hvor våpen og ammunisjon er verdt sin vekt i gull.

Den forsvarspolitiske kampen i dag har et viktig politisk element. Regjeringa og Stortinget har siden krigen

lagt forsvaret av Norge i hendene på USA. Vi krever et uavhengig, nasjonalt forsvar. Denne motsigelsen vil dukke opp under en eventuell okkupasjon. Skal vi kjempe sjøl, eller vente til unnsetningene gjør jobben for oss? Dess større opinion for et uavhengig forsvar i dag, dess større er mulighetene for å bryte gjennom den linja borgerskapet sto på fra 1940 til 1945 og som var rådende i det som fantes av organisert motstand. Med andre ord, vi har en tradisjon, en solid, reaksjonær borgerlig tradisjon å gjøre opp med. Det er ingen som helst grunn til å legge denne avgjørende kampen på hylla inntil Norge eventuelt blir angrepet.

Folkekrig, gerilja, — nyttesløs motstand?

I Forsvarskommisjonen av 1974 blir geriljakrig avfeid som umulig i Norge. Rekka av borgerlige dilletanter som vil satse på utenlandsk hjelp framfor «gerilja» er lang, og understreker forsåvidt hvorfor en borgerlig hær ikke kan kjempe etter folkekrigens prinsipper.

Dersom de samme borgerlige politikerne og offiserene skulle vurdert hvilke sjanser massene i Kina hadde til å nedkjempe Japan, ville de neppe gitt fattige, våpenukyndige, analfabetiske bønder noen sjanse mot den velutrusta japanske arméen. Alt ville ut fra en slik synsvinkel pekt mot det kinesiske folket, for en knusende japansk seier. De ville tatt feil. Og akkurat like feil tar de når de vurderer folkekrigens muligheter i Norge.

Noen innvender at geriljakrig er krigføring i et hærtatt land, — at et land ikke kan holde en invasjonshær ute med geriljakrig. Dette er riktig. Geriljakrig er den form for krig som forutsetter mindre soldatgrupper, spredte formasjoner uten større innbyrdes sammenheng, med målsettinga å nedkjempe enkeltstående fiendtlige avdelinger, skaffe våpen og utstyr, rekruttere nye soldater

osv. inntil det er mulig å stille nye *regulære* hæravdelinger på beina. Dette er helt mulig å gjennomføre i Norge. En del forhold ligger godt til rette for slik geriljakrigføring, f.eks. skog, snø, kupert terreng, stort frivillig skytterses.

Tillegg: Fra «Utkast til Arbeidsprogram for AKP(m-l)»

I utkast til nytt arbeidsprogram for AKP(m-l) er det reist en del viktige krav til norsk forsvars- og sikkerhetspolitikk. Vi gjengir det her, fordi du har et godt grunnlag for å vurdere det etter å ha lest boka så langt. AKP(m-l) tar mer enn gjerne imot dine synspunkter, enten du tar dem opp i den generelle diskusjonen om norsk forsvarspolitikk, eller du tar dem opp med partiet direkte. Du kan skrive til Arbeidsprogram-komiteen, AKP(m-l), boks 211 Sentrum, Oslo 1, hvis du vil kommentere dette programutkastet.

ØKT BEREDSKAP MOT KRIG — KAMP FOR FRED

Sovjets aggresjon og rivaliseringa mellom supermaktene har økt faren for en ny verdenskrig. Sovjets krav om «lebensraum» truer Europa og Norge er et viktig okkupasjonsmål.

AKP(m-l) støtter tiltak som kan utsette og om mulig forhindre krig. I dette ligger også et sterkt behov for å styrke den norske forsvarsevnen i dag.

A. Et sterkt, nasjonalt forsvar uavhengig av supermaktene

Det norske forsvaret er i dag avhengig av supermakta USA og bygger på den falske ideen om at Norge ikke evner å forsvare seg sjøl. Men i en krig mellom supermaktene vil norsk suverenitet settes til side av Sovjet og USAs egne behov. Derfor kan ikke et forsvar av norsk suverenitet baseres på hjelp fra USA.

Det militære forsvaret av Norge bygger på at utenlandske styrker skal unnsatte Norge. Dette er en illusjon fordi Sovjet vil sperre Norskehavet og fordi Norge er et førstetrangs angrepsmål for de sovjetiske styrkene. DNA og Høyre planlegger å knytte Norge ennå tettere til supermakta USA. AKP(m-l) er mot det USA-dominerte NATO. Vi er for full utmelding av NATO forutsatt at det er bygget et sterkt, nasjonalt forsvar. Vi er mot amerikanske forhåndslagre i Norge, går inn for at Norge trekker seg ut av NATOs kommandosystem og avviser NATO-øvelser i Norge.

Den andre illusjonen forsvaret av Norge bygger på, er at Sovjet angriper Nord-Norge isolert. Et forsvar av Norge må ta hensyn til at de første angrepsmålene er politiske, militære, kommunikasjonsmessige sentra i både Sør- og Nord-Norge. Vi krever stående styrker i Sør-Norge. Vi krever en ny forsvarsordning slik at hær, marine og flyvåpen blir i stand til å mobilisere raskt og kjempe bevegelig i dybden. Dette vil ha langt større avskrekkingseffekt enn det skallforsvaret vi har i dag i Nord-Norge. Hærordningen må endres slik at det etableres mindre enheter som først og fremst opererer i eget distrikt og har en nær identisk oppsetning i krig og fred.

Investeringsbudsjettet må omprioriteres slik at hæren, marinen, flyvåpenet og Heimevernet får utstyr til å kjempe mot en moderne, pansret og motorisert sovjetisk hær. Spesielt krever vi innkjøpt antiluftskyts, antipanservåpen og midler til flere øvelsesdager og befalsoppsetning i alle

våpengreiner. Vi støtter befalskrav om bedre arbeidsordninger og økonomiske krav som kan bøte på befalsmangelen. Vi støtter kravet om kvinnelig verneplikt og støtter nødvendige sosiale tiltak for at kvinnelig verneplikt blir en realitet.

En disiplin som bygger på innsikt og forståelse for oppgavene er avgjørende for forsvarsevnen. I dag står manglende muligheter for forsvarspolitiske diskusjoner, der forholdene tillater det, i veien for effektiv innsats.

AKP(m-l) går prinsipielt mot at militæret settes inn mot folket. Derfor prioriterer vi politisk arbeid blant soldatene og krever adgang til politiske diskusjoner i leirene.

En slik styrking av et nasjonalt forsvar byr en okkupant hardere motstand enn dagens forsvar. Likevel vil det være underlegent en sovjetisk okkupasjonsstyrke. Bare en altomfattende motstand der alle ressurser mobiliseres etter folkekrigens prinsipper kan garantere norsk suverenitet.

B. Styrk sivilforsvaret

Den dårlige sivile beredskapen øker sannsynligheten for terrorbombing. Dårlig standard og manglende utbygging av tilfluktsrom setter tusener av liv på spill. AKP(m-l) krever midler for å bygge ut de 1,8 mill. tilfluktsromplassene som er offisiell målsetting. Vi krever midler til omfattende kontroll og opprustning av sivile tilfluktsrom. Alle som ønsker må få gratis verneutstyr. Varslingsanleggene dekker i dag bare 60% av behovet, vi krever umiddelbar utbygging slik at *hele* behovet dekkes. AKP(m-l) går inn for realistiske øvelser der bl.a. alle skal gå i tilfluktsrom. Vi krever en klargjøring av behovet for beredskapslagre og en umiddelbar samordning av de sivile og militære planene ved krigsutbrudd. Vi krever også midler til informasjon om sivilforsvarsordningene og

midler til helt nødvendig utstyr som Sivilforsvaret mangler i dag.

AKP(m-l) går prinsipielt mot at Sivilforsvaret misbrukes mot folkelige aksjoner. Vi støtter en streng adskillelse av sivilt forsvar og militært forsvar i tråd med internasjonale konvensjoner.

C. Kampen for fred

Supermaktene kan påtvinge folk en verdenskrig med enorm ødeleggelseskraft. AKP(m-l) støtter tiltak som kan utsette, eventuelt forhindre imperialistiske kriger og tiltak som kan begrense ødeleggelsene.

Vi tar avstand fra Moskvas falske fredspolitikkk som har som siktemål å nedruste land som Norge og tilsløre at Sovjet ruster mer enn noe annet land og er den største truselen mot verdensfreden. Vi støtter tiltak som kan bygge en internasjonal front mot Sovjets aggresjon og fordømmer ettergivenhetspolitikk som ikke har annen virkning enn å oppmuntre Sovjets ekspansjon. AKP(m-l) går også mot pasifistisk ideologi som i praksis legger et land åpent for militær utpresning og aggresjon.

AKP(m-l) ser frigjøringskampen i Afghanistan, Kampuchea og Eritrea som viktige for å hindre sovjetisk ekspansjon. Vi kjemper for en kraftig internasjonal støtte til disse bevegelsene. Vi støtter også land i den 3. verden og Europa som bygger militære forsvar mot supermakts-aggresjon.

Det er et langsiktig mål å gjennomføre full atomnedrustning. Et nødvendig skritt på denne veien er at *supermaktene* ruster ned sine kjernefysiske arsenaler. Vi går mot utplasseringene av SS-20, Pershing II og cruise-raketter i Europa og andre tiltak som senker terskelen for bruk av kjernefysiske våpen. Vi støtter også kravet om reelle atomfrie soner, blant annet i Norden. Det forutsetter umiddelbar tilbaketrekking under internasjonal kon-

troll av Sovjets kjernefysiske våpen som kan ramme Norden.

Vi krever at regjeringa støtter slike krav når de reises blant annet i FN. Vi støtter også krav fra den 3. verden i FN om at nedrustninga må gjelde *både* kjernefysiske og konvensjonelle våpen og kravet om at de to supermaktene trekker sine styrker tilbake fra alle andre land.

NOTER

- 1) Røde Fane nr. 7-80, «Det er Sovjets styrke...»
- 2) «Militærbalansen 1979—1980», Det internasjonale institutt for Strategiske Studier, IISS, norsk utgave ved Den norske Atlanterhavskomite.

Enkelte detaljer i IISS oppgaver over styrkeforhold er feilaktige eller tvilsomme. For et grovriss som dette gir imidlertid instituttets opplysninger god dekning.

- 3) Med hensyn til Sovjets militærutgifter spriker f.eks. IISS og Sipri, Stockholm. De bygger på det samme materialet fra CIA (Sovjets offisielle tall fester svært få noen lit til), men vurderer det forskjellig. Det er gode grunner for å rekne med at Sovjet over tid har hatt større absolutte utgifter til militærmaskinen enn USA. Faren er størst for at vi faktisk undervurderer hvor mye Sovjet satser på militærapparatet.
- 4) Department of Defence. Annual Report fiscal year 1981, Harold Brown, Secretary of defence, s. 114.
- 5) General Sir Peter Whiteley, tidligere sjef for NATO-styrkene i Nord-Europa, i artikkelen «NATOs Strategic Lifelines», NATOs «Fifteen Nations».
- 6) Forsvarskommisjonen av 1974, NOU 1978:9, s. 220.

Et alternativ i forsvarspolitikken

Den økte krigsfaren i verden har stilt norsk forsvarspolitik i et nytt, skarpt lys. Norges stilling er slik at alt taler for at det blir et sikkert angrepsmål for supermakta Sovjet dersom en ny verdensomspennende storkrig bryter ut. Det norske forsvaret slik det er i dag er *ikke* forberedt på å møte en storstilt invasjon fra ei supermakt. Stadig flere begynner å reise diskusjonen om alternativer som kan styrke Norges sikkerhet.

Per Gunnar Gabrielsen, som er formann i AKP (m-l)s forsvarspolitiske utvalg, avviser i denne boka to av alternativene som er framme i debatten: et nedrustet Norge, og et Norge enda mer avhengig av NATO og USA. Mot disse alternativene stiller han opp kravet om *et sterkt, uavhengig norsk forsvar*.

I boka drøfter han spørsmål som disse:

- Norge — et angrepsmål for Sovjet i en storkrig?
- Forhåndslagring — hvorfor sier AKP(m-l) nei?
- Kjernefysiske våpen — vil de bli brukt i Norge?
- Hvordan styrke det norske forsvaret?

ISBN 82-7094-281-2

OKTOBER